

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

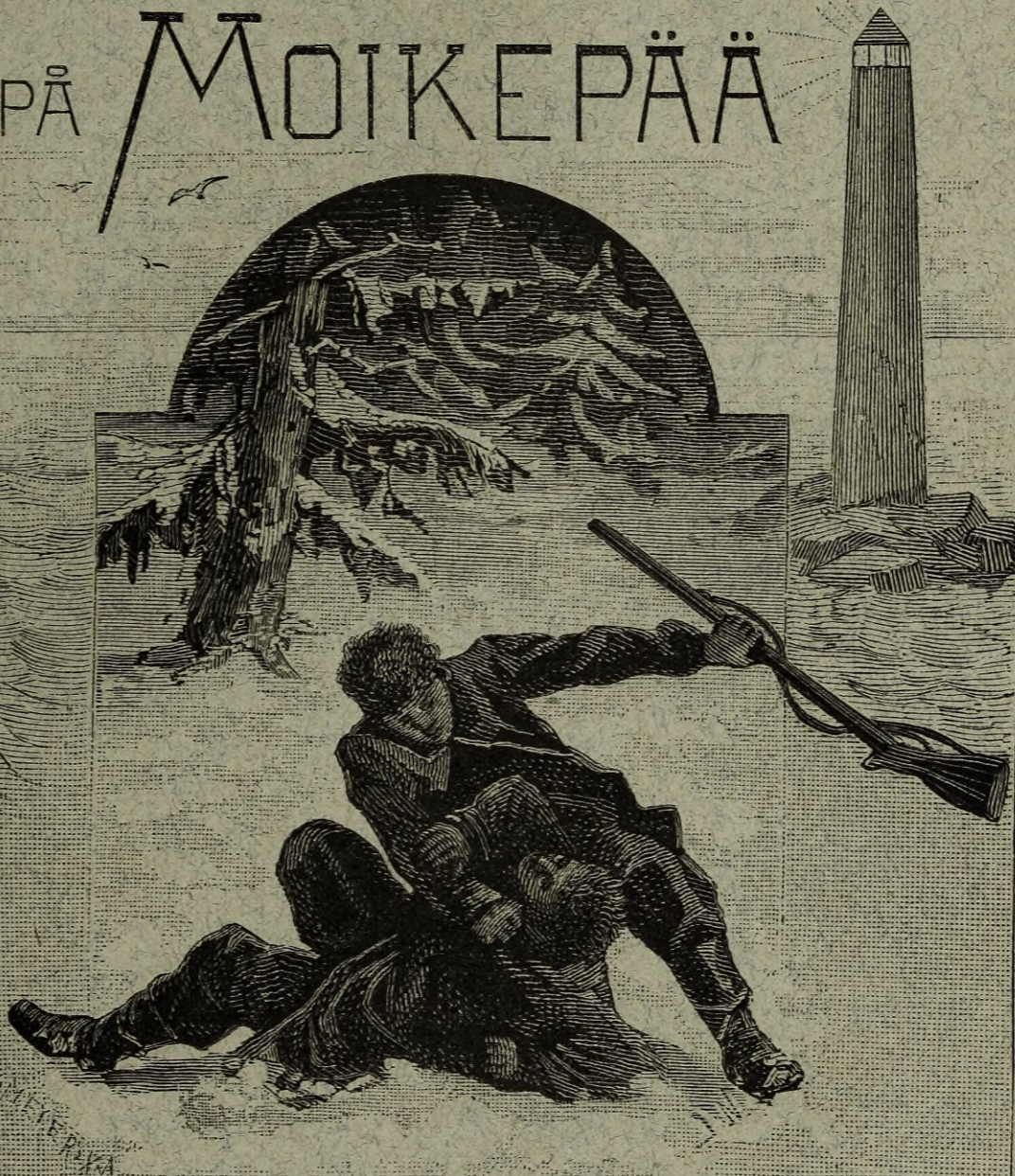
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Pr.) Felt Sv

FYRVAKTÄREN PÅ MÖTKEPÄÄ

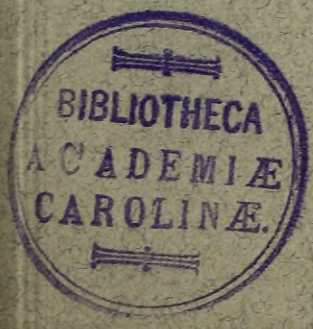

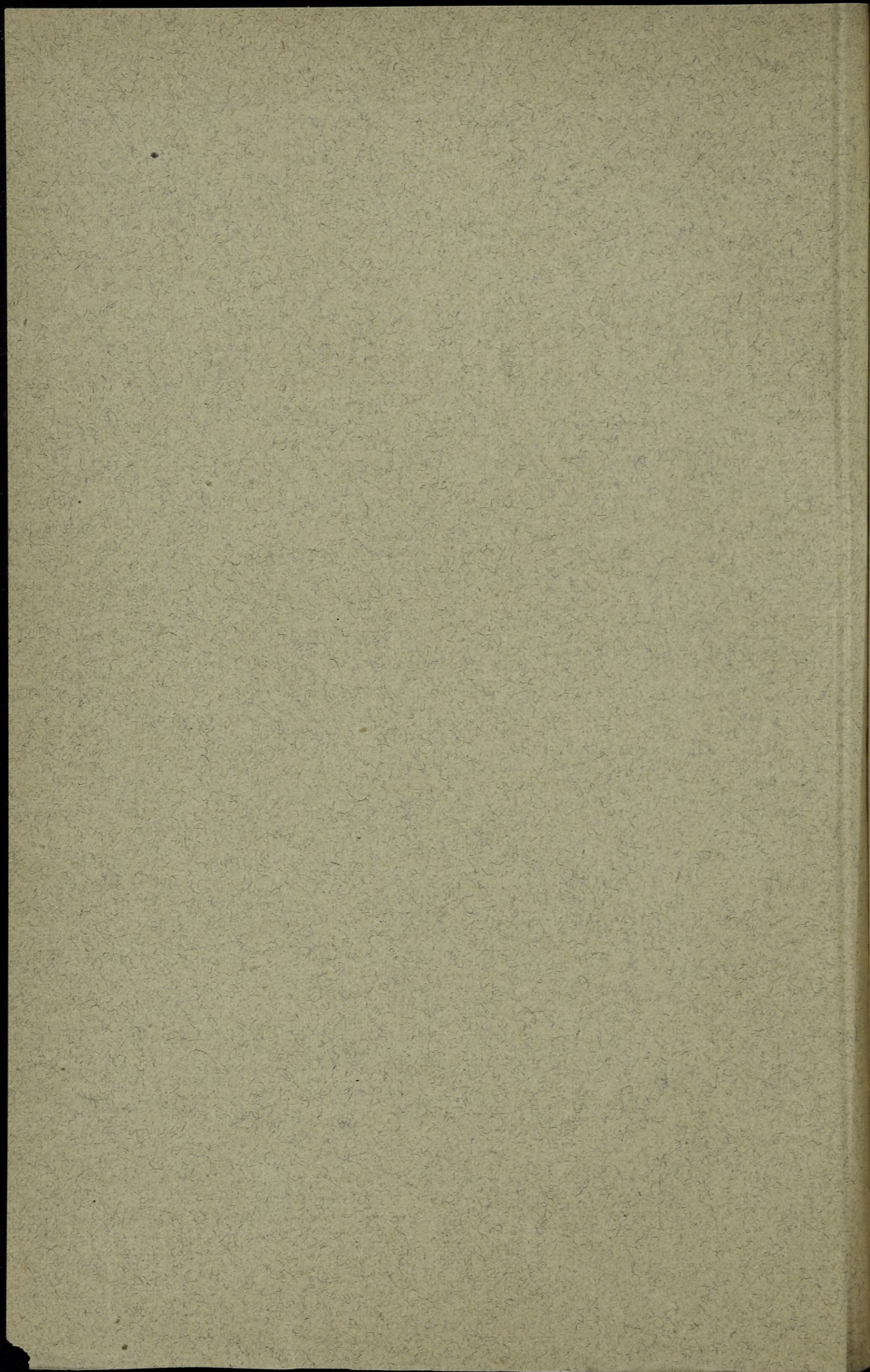
I. O. ÅBERG

STOCKHOLM,
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

Pris: 75 öre.

1883

FYRVAKTAREN PÅ MOIKEPÄÄ

BERÄTTELSE FRÅN SISTA FINSKA KRIGET

AF

J. O. ÅBERG.

STOCKHOLM

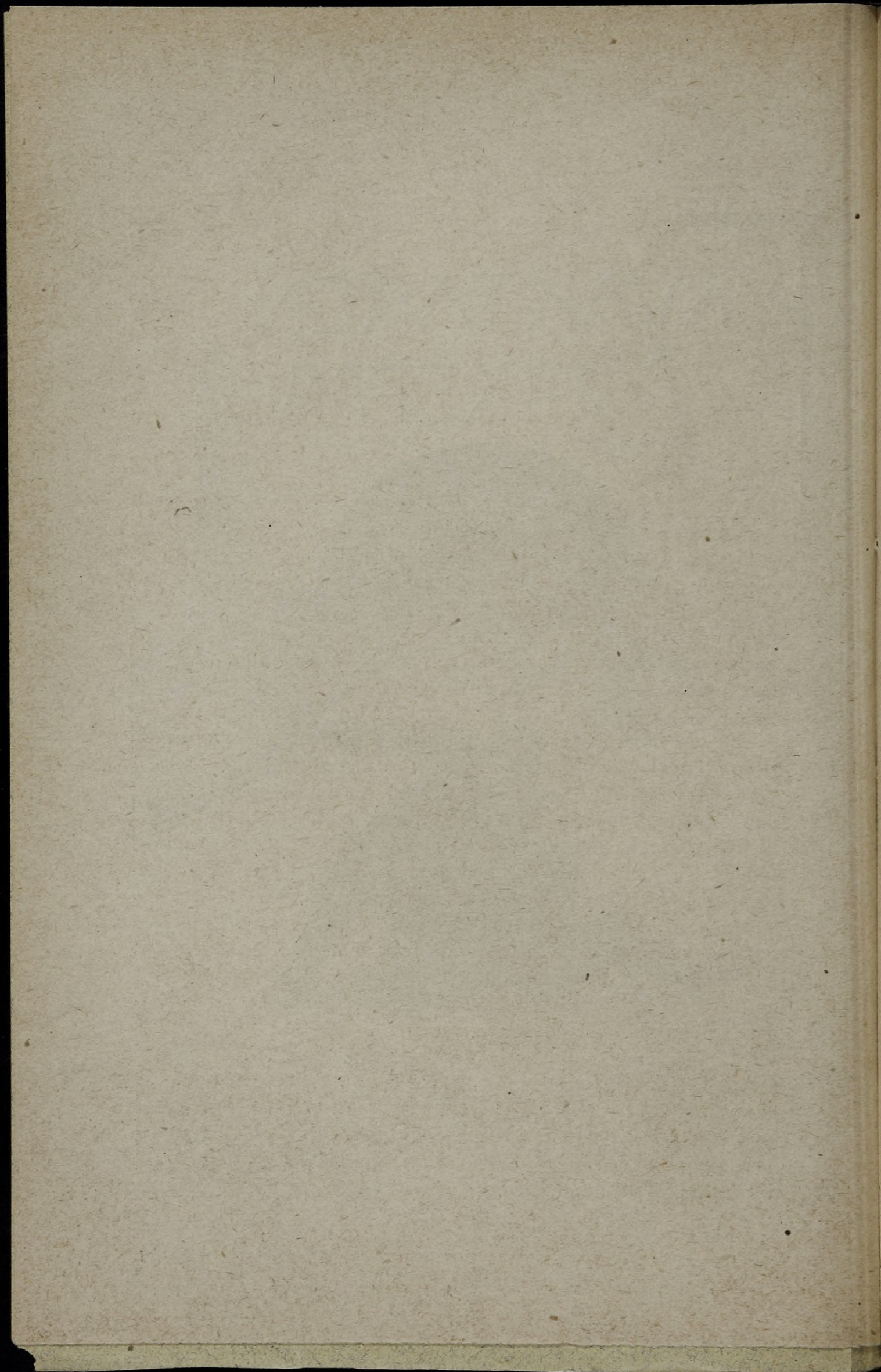
NILS GLEERUPS FÖRLAGSEXPEDITION.

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG.
1883.

FYRVAKTAREN PÅ MÖTKEPÄÄ

I. O. ÅBERG

I.

Fyrvaktarens ungdomshändelser.

1.

Ungefär tolf ryska werst från en vid Petalaks utskjutande landtunga höjer Moikepää båk sina murar ur vågorna och lyser med sitt glittrande sken den med stråten obekante seglaren förbi de farliga klippor, som under namn af Moikepää grund resa sina kala spetsar öfver vattenytan straxt i norr om fyren. Mellan båken och fastlandets för det mesta kala och långsluttande strand ligger den ena ögruppen efter den andra i oordning, liksom hade de uppstått genom någon plötslig naturrevolution. Den ansenligaste ön är Bredskär, från hvilken man har omkring fyra werst till landtungans spets.

Vattnet mellan dessa ögrupper, mot hvilka Bottniska hafvets massa svallar och bryter sig, är ytterst farligt för sina dolda klippor, som vid lugnt väder skjuta upp, en, två, till och med tre alnar öfver ytan, men i stormen alldeles sköljas af vågorna, hvarigenom ett helt haf af bränningar uppstår så långt ögat kan se, ända till dess det försvinner åt wasatrakten till. Söderut är vattnet jmförelsevis fritt. I vester har blicken endast det gungande vattenfältet att hvila på, så vida icke någon seglare då och då gör ett välkommet afbrott i taflans enformighet. Men kastar man blicken nordvest hän, öppnar sig en tafla af stor och gripande skönhet, isynnerhet när vågen svallar och glänser med silfverhvit kam. Till höger framskymta då den långsträckta, af småvikar sönderskurna Vargö, Rönnskär, m. fl.; till

venster Vargö Gaddar, steniga och afskräckande, och långt bort, nästan midt emellan de nämnde öarne, Rönskärs fyr, hvars klara ljus, likt en tindrande stjerna i natten, blinkar mot systemen på Moikepää spets.

När det stormar synas endast mörka, hotande klippor eller skogar; en grund, som oupphörligt rör sig, fräser af ilska, som om Neptuni tjensteandar sökte resa sina bladgröna armar och rycka klipporna och de högstammiga träden till sig i djupet; skiftar i millioner olika former, vanligast likväl grå eller dunkelsvarta, och öfver allt detta, men tätt under de regnfulla skyarne, båkarnes tvenne sken, lika tvenne milda betlehemsstjornor, än klart lysande den vilsekomne seglaren, än minutligt försvinnande i det obestämda mörker, som herrskar mellan vattnet och molnen. Men, då stormen är öfver; när hafvets barm trögt och med dofva suckar höjer och sänker sig, liksom utmattadt af den våldsamma kampen med vindarne; då nattens måne gjuter sitt ömsom klara, ömsom dämpade skimmer öfver klippor och skogar, böljor och af små nickande blommor kantade stränder; då fyrarnes glimmande ögon lysa, ohöljda af molndimmor — framträder icke äfven då naturens majestät i lika praktfull skönhet som under stormens dagar? Ty icke består väl hafvets skönhet uteslutande i hvinnande stormilar och förkrossande brottsjöar!

Det är endast sjömannen, kust- eller skärgårdsbo'n som det förunnas, att år efter år i en ständig följd se dessa naturens storartade förvandlingar, och de älska dem såsom välkomna i sitt annars så enformiga lif. De vilja icke lemna den plats, der de lidit och njutit ända från barnåren, och oftast finna de sin graf i de vågor, öfver hvilka de modigt styrt det knakande skeppet, vid de holmar och klippor, mellan hvilka den lätta farkosten bar dem ut till deras äfventyrliga fiske. Derför är också skärgårdsbo'ns natur lik den natur han lefver och röres uti: mild som en sommarnatt på hafvet, kraftig och trotsande i handling, ofta vild, lik vågen, som bryter strandskogens yttersta träd och lösrycker stenblocken från klipporna.

Vid foten af Moikepää båk, som ligger på östra

kusten af den största holmen, var fyrvaktarens lilla boning belägen. En smal hvalfgång förenade den med fyren, så att man icke behöfde gå ut i det fria när man gick från det ena stället till det andra.

Om man nu skulle gå så långt tillbaka som till den tidpunkt, då fyren icke fanns, eller blott till hans första år, skulle man utan gensägelse ha sägner att förtälja om splittrade fartyg, inlockade bland skären af falska eldar på småöarne, om mord och rån och andra med sjöolyckor förbundna ohyggliga uppträden. Men, detta kan icke här vara vår afsigt. Glömskans natt har bredt sin ogenomträngliga slöja öfver dessa tilldragelser, och den natten är sekellång.

Men, hvad fyrvaktaren på Moikepää i det följande kommer att berätta, det må vi lyssna till, för att bli underrättade om skälen till hans vistelse på detta ödsliga ställe, dit sällan någon menniska styrde sin kosa.

2.

Vi skrifva den 12 augusti 1808. Ingen storm hade på ganska lång tid upprört hafvet. Blott en svag bris, som nätt och jemt fyllde seglen, krusade dess yta. Så äfven den ofvan nämnde dagen. Vid solens nedgång aftog brisen, och då midnattstimmens halfdunkel bredde sig öfver den slumrande Norden, hade också vågen gått till ro, för att ett par timmar derefter vakna upp till ny dans utåt det jemna och glatta vattengolfvet.

Det är minuterna straxt efter solnedgången som vi föra läsaren upp till det lilla tornrummet i Moikepää båk. Detta rum, från hvilket en smal vindeltrappa förde ned till den förut nämnde hvalfgången, var icke särdeles stort. De få möbler, som funnos der, en soffa, ett bord och några stolar, voro af det tarfligaste slaget, men icke förthy hela och renskurade. Det är icke alltid som man finner dessa båda egenskaper förenade till och med i rikedomens, eller blott i den skenbara välmågans salonger. Hur mycket mera glädjande är det icke

då, att påträffa dem, om icke just i nödens, så åtminstone i torftighetens boningar!

Bordet hade, något som mången skulle anse för en lyxartikel, en bländhvit duk, och ryggstödet på soffan pryddes af ett storrosigt öfverdrag, sådant man ännu i denna dag får se hos våra förmögnare bönder. Stolarne voro helt och hållet af trä utan något slags öfverdrag, renskurade och bastant gjorda. Öfver soffan hängde en lodbössa af svår kaliber, en här och der rostig kosacksabel och en med kula laddad karbin. Under dessa krigets bistra sinnebilder hade ett litet fickur fått sin plats, och när det, såsom nu, var alldeles tyst i rummet, hördes tydligt den lilla tidförkunnarens entoniga röst lik en evighetens oåterkalleliga dom: nyttja din tid medan du kan göra det; snart är den för alltid förlorad för dig.

Genast vid vårt inträdande i det lilla tornrummet, fängslas våra blickar vid gestalten af en ung flicka med ett uttrycksfullt och vackert ansigte, ovalt till sin form, och med ett drömmande, sorgset uttryck i de stora, mörkbruna ögonen. Hennes långa, kolsvarta hår svallade fritt öfver de fina runda skuldrorna, hvilka doldes af den nästan upp till hakan gående klädningen. Hennes gestalt var af vanlig qvinlig längd, smärt och ändock fyllig. Öfver den lagom höga pannan, lindrigt hvälfd och af den renaste hvita färg man kunde se, drogo som oftast dystra moln, och kring den lilla munnen med dess röda, svällande läppar låg ett drag af så djupt svärmod, att det nästan väckte medlidande. Vi vilja nu lyssna till hennes ord:

“Hvilka ledsamma tider när far är dyster till sinnes och inte har en enda vänlig blick åt mig“, hviskade hon och sjönk sakta ned på soffan samt betäckte ögonen med båda händerne. “I våras var han ej sådan. Då skämtade han ofta och var som en annan människa. Men, sedan kriget tog denna olyckliga vändning, och ryssarne började plundra längs kusten, förändrades hans sinnelag genast. Att fiska roar honom inte mera. Skälarna få sola sig i fred på Moikepää grund, och sjöfogeln vågar sig ända fram till fyrens spets. Hur annorlunda var det inte förr! Hur ofta kunde han inte då sitta här

uppe med mig på sitt knä och berätta tilldragelser ur sitt lif, ty han har allt varit med i sina dagar, han! Nu har han en hjertesorg, det märker jag nog, men då jag spørjer honom om den, får jag alltid detta svar: barn, du ska' få veta allt på den dag, då du fyller ditt adertonde år. Ja, det gör jag just i dag! Ack, att han inte kommer hem snart", utbrast hon otåligt, och sprang upp. "Hvad hade han väl för angeläget ärende till Petalaks i dag?"

Det fanns ingen, som i närvarande ögonblick kunde besvara denna fråga. Försjunken i sina tankar märkte hon alls icke på en lång stund, att skymningen tilltagit. Men, då hon slutligen upplyfte hufvudet och såg hur långt det redan lidit på aftonen, sprang hon upp och utropade, under det hon kastade ängsliga blickar utåt hafvet:

"Store Gud! Fyren är inte tänd ännu! Om någon skulle märka det, är far olycklig!"

Med dessa ord satte hon foten på den lilla trappa, som ledde upp till sjelfva lampan, och ilade dit upp. På halfva vägen stannade hon och lyssnade, ty nedifrån hördes det dofva ljudet af långsamma, afmätta fotsteg.

"Det är far", tänkte den unga flickan. "När han kommer hit, ska' fyren vara tänd."

Några minuter derefter blef det ljust i det lilla tornrummet. Ännu klarare var det der uppe i lampan, hvars gnistrande sken, nu, såsom tillförne helsade sitt "godafton" till systemen på Rönnskär, sitt "var på er vakt" till de båda seglare, som lika vålnader skymtade ute på Bottnen.

"Se så, nu är allt i ordning", hviskade den unga flickan och närmade sig trappan för att stiga ned i tornrummet. "Nu hör jag tydligt att det är far som kommer. Gud låte honom föra goda underrättelser med sig!"

Innan hon hann ned öppnades dörren häftigt och en ordentlig jättefigur visade sig. Efter det den nykomne sett sig omkring en stund, föllo hans blickar ändteligen på den unga flickan, och han sade i butter ton:

"Det var hög tid att du tände fyren, Selmi. Det är nog inte så roligt att segla i det här farvattnet med

bara Rönnskär till anvisning. Men, kom ned nu“, fortfor han blidare och sträckte båda armarne mot flickan. “I dag är det just din adertonde födelsedag, och i qväll vill jag, såsom jag lofvat dig, förtälja mina öden.“

Selmi ilade hastigt ned för den smala trappan, och snart satt hon i soffan med ena armen slingrad omkring fyrvaktarens hals.

Jakob Rautio, fyrvaktaren på Moikepää, var, såsom ofvan blifvit nämndt, en man med en jättekropp. Han egde också en sin storlek motsvarande styrka. Hans ansigte var stort, opropotionerligt stort till och med, och det vill säga rätt mycket till en sådan kropp. Derjemte var det så groft, som man oftast finner det hos menniskor, som tillbragt största delen af sin lefnad på det våta elementet, eller vid kusten, och varit utsatte för hafvets skarpa vindar. Om vi säga att Jakob Rautio var ful till sitt yttre, så är det ingen osanning, men denna hans fulhet var ändå icke af det slag, som väcker ens leda och gör en betryckt till sinnet. Det stora ansigtet var öfverfullt af rynkor, samt hade ett djupt och bredt ärr på venstra kinden. Men, allt detta förbigick man gerna och fäste sig i stället vid hans stora klarblå ögon, lugna och uttrycksfulla. En god själ afspeglade sig tydligt deri, såvidt som ögonen äro själens speglar, och man får döma någorlunda efter hvad man ser i dem, och man glömde, utan att i förstone rätt veta skälet, rynkorna, ärret och den kopparfärgade hyn för dessa vackra och talande ögon, hvilkas klarhet och glans tiden, som plöjer så djupt och skoningslöst i ett menniskoanlete, och förvandlar allt, som i ungdoms- och mannaåren utgjort vår stolthet, ännu icke kunnat försvaga. Sådan var Jakob Rautio, herrskaren på Moikepää.

“Tala nu, fader“, sade den unga flickan och smekte med ena handen fyrvaktarens grofva kind. “Medan fyren brinner så vackert och klart, ska’ du förtälja dina öden för mig. Du ska’ tala om din och min ungdom i tavasternas land, om min mor och...”

En häftig rörelse, som den gamle fyrvaktaren gjorde, kom Selmi genast att afbryta sin mening. Det syntes tydligt att den häntydan hon gjort hade en smärtsam

inverkan på Jakob Rautio. Sedan han sutit tyst några minuter, hvarunder han än kastade blickarne utåt hafvet, än såg upp till den klart brinnande lampan öfver sitt hufvud, utstötte han en djup suck och började sin berättelse sålunda:

3.

Släkten Rautio härstammar egentligen från Österbotten. Under stora ofredens år var den ännu bosatt i trakten af Uleåborg, der min farfar egde ett litet hemman, stort nog att föda sin familj med. Men, när moskoviten inföll i landet, blef det annat af. Förfärliga voro de härjningar som ryssen anställde. Min farfar var en ifrig rysshatare och fick derfor plikta med sitt lif. Först hade han visligen sändt hustru och barn till en bekant uppe i skogarne, men qvarblef sjelf tillika med några handfaste tjenare på gården. Snart spordes det att en trupp kosacker nalkades för att plundra. Det var ingen behaglig underrättelse, men nu kunde ingenting göras. Min farfar hade gjort presten i församlingen det förslaget, att de skulle hopsamla alla vapenföre män, göra förhugningar och invänta ryssarne. Hade han fått råda, så skulle sannerligen ingen enda kosack kommit undan helskinnad. Men presten fruktade ryssarnes hämnd och nekade att biträda Peter Rautio, så hette min farfar.

Det var en oändligt vacker söndag, som kosackerne sprängde in i byn. Officeren, som red i spetsen, befallde genast att presten skulle föras inför honom. Då framsteg en bonde och sade att presten var i kyrkan, ett par werst derifrån. När officeren hörde detta slog han bonden i hufvudet med sin sabel, så att den arme stackarn genast föll till marken, samt lät utan krus hemta presten. Hur mycket skulle det inte nu harma presten, då han såg, att ryssarne inte voro öfver tjugu man, hvilka så lätt hade kunnat nedgöras, om han lydt Peter Rautios råd. Men, nu var det för sent. Ryssarne togo allt hvad de kommo öfver, slogo män och qvinnor till

döds och satte derefter eld på byn. Det var ett elände icke allenast der, utan äfven i det öfriga Finland, och aldrig glömmes den stora ofreden.

När kosackerne kommo till Peter Rautios gård möttes de af kulor och huggvapen. Längre försvarade sig farfar mot öfvermakten, men då ryssarne till slut erhöillo förstärkning, var det slut med allt motstånd. Kosackerne sprängde dörrarne och nedhöggo allt hvad som kom i deras väg, äfven Rautio och hans hustru, och slutligen, när allt var utplundradt, satte de eld på gården. Det dröjde länge innan de stackars invånarne kunde repa sig från den förskräckliga olyckan. Somliga voro för alltid bragte i armod.

Sedan min farfar blifvit begrafven sålde min far, som undkom genom att i förtid fly undan åt skogarne, jorden och flyttade ned till trakten af Tavastehus för att vara lugnare der. Det var der, som jag föddes och upplefde min lyckligaste period. Vi bodde just i brynet af den vidsträckta tavastskogen, der vargar och om vintern björnar i mängd ha sitt tillhåll. När jag blef större och starkare började jag att finna lifvet i skogarne allt behagligare, och snart blef jag ansedd för den skickligaste björnskytt på många mils omkrets. Det var en gång under dessa jagtfärder som jag träffade på Nikita Tolstoi (den tjocke) en ryss, som länge varit bosatt nära oss, och som alltid såg på Katri med mer än vänliga ögon. Katri var dotter af en förmögen bonde, som heldre ville ha ryssen än mig till måg. Men, Katri älskade ingen af oss, dock såg hon heldre mig, än Nikita. Jag älskade henne så högt som någon kunde göra det, och Katri skrattade icke åt denna min hyllning, såsom många flickor brukar göra. Hon lofvade mig dock i utbyte en systers vänskap. Det sved i hjertat att inte få tala kärleksord med henne, men jag kufvade mina känslor så mycket jag kunde, och föresatte mig att ha ett vak-samt öga på Nikita, som nattetid smög omkring i bygden. Detta märkte ryssen, och han svor på att vid första lägliga tillfälle sända mig en kula, för det att jag, såsom han uttryckte sig, stod i vägen för honom.

Nu hände det sig så, att vi träffades på en björn-

jagt och så snart Nikita fick se mig, började han att öfverösa mig med skällsord. Jag hörde tåligt på en stund, men då jag tyckte att han gick för långt, tog jag honom helt lugnt om midjan och vände upp och ned på honom, samt tvättade hans ansigte rent med den nyfallna snön. Derpå reste jag honom upp igen, såg honom skarpt i ögonen och sade, under det jag skakade lodbössan framför hans näsa:

“Det är bättre för dig om du går hem, pysslar om din välfödda lekamen och tar dig litet gerafeika (bränvin starkt blandadt med peppar). Här kan du ingenting uträtta, du kömpöle kauro (klumphund)“.

Nikita Tolstoi betraktade mig några ögonblick med gnistrande blickar, ty han vågade icke brottas med mig emedan han var svag. Derpå slängde han bössan på ryggen och gick långsamt hemåt. Jag, som misstrodde Nikita, följde honom mycket noga med ögonen och såg att han vek af från rätta vägen. Jag visste nu att han tänkte hämnas sitt nederlag genom att lägga sig i bakhåll och det just på den väg der jag skulle gå fram. Men jag beslöt att spela honom ännu ett spratt. Utan att det ringaste låtsa om att jag sett hans besynnerliga marsch, närmade jag mig småningom den stubbe, bakom hvilken ryssen låg. När jag då kom på några alnars afstånd derifrån, intog jag en ställning som om jag ville skjuta, och sade alldeles högt, i det jag riktade bössmyningen mot Nikitas breda rygg, hvilken syntes öfver stubben:

“Om inte den der ryggen tillhör en björn, så är det åtminstone en varg, och hans pels ska' skänkas åt Katris far.“

Jag hade knappt hunnit uttala sista ordet förrän Nikita Tolstoi sprang upp, vig som en ekorre. Hans ögon glödde af vrede, och med hes stämma utropade han i det han skakade bössan öfver sitt hufvud:

“När jag i morgse gjorde korstecknet framför min Obrasbild, lofvade jag att ej komma hem förrän jag fällt dig till marken. Den heliga jungfrun skulle förbanna mig till eviga qval i skärselden om jag sveke detta löfte.“

Nikita var snabb som en orm oakadt sin tjocklek. Med detsamma han utsade det sista ordet lade han bössan till ögat och sköt. Om han inte darrat en smula på handen skulle han utan tvifvel ha träffat mig i hjertat, ty han var en snäll skytt. Nu deremot gick kulan på sned och borrhade sig in i min venstra arm. Jag sprang genast fram, men Nikita inväntade ej mitt anfall, utan satte af öfver stockar och stenar allt hvad han förmådde. Han hade fått ett ganska långt försprång, och hur mycket jag än ansträngde mig, var det likväl omöjligt att hinna upp honom. Då beslöt jag att gripa till sista utvägen, nemligen att skjuta. Jag höjde bössan och tog korn på Nikita, men då han såg att det skulle bli allvar utaf, blef han rädd, ty han var tapper endast när det gällde att munhuggas.

“Hör du, Jakob“, sade han och stannade, “må vi mötas en annan gång, då jag är lika rustad som du! Nu har jag inga kulor mer!“

När jag hörde dessa ord fann jag för godt att bifalla, ty att skjuta ned en värnlös människa, vore han än min fiende, dertill hade jag ingen lust. Jag sade för den skull och satte bösskolfven på snön:

“När ska’ vi träffas härnäst?“

“Det få vi tala om en annan gång“, svarade han. Och dermed stack han sig undan, så att jag omöjligt kunde få reda på honom. Jag begrep nu att hans undfallande sätt inte var annat än en fint af honom, på det att han måtte få större försprång. Jag anade att han spionerade på mig, den listige moskoviten, och jag var för den skull beredd att möta honom när som helst.

Det dröjde länge förrän jag fick sigte på en björn. Den förföljde jag hela eftermiddagen, men slutligen förlorade jag hans spår. Af en bonde fick jag veta, att jag befann mig i närheten af Hanakkala kyrka. Jag hade således gått långt den dagen, och kände mig betydligt trött. För den skull begaf jag mig till ett litet porthe, som jag varsnade på afstånd. Derinne bodde endast en gammal svedjare, och på min anhållan att få hvila en stund biföll han det gerna. Utmattad som jag var kastade jag mig ned i ena hörnet och det dröjde

inte lång stund förrän jag insomnade. Först hade jag likväl sett om min sårade arm och med svedjarens tillhjälp förbundit den. Såret var ej farligt, och den vänlige gubben sade mig, att det skulle vara läkt på ett par dagar.

Strax efter midnatt vaknade jag. Kölden var ovanligt skarp, och från den alldeles molnfria himmelen glänste stjernorna ned till oss. En stund låg jag stilla och såg ut genom det lilla fönstret, och underliga tankar trängde sig på mig. Jag tänkte på Katri, som var så hård, och från henne var det naturligt, att tankarne flögo bort till Nikita. På hela dagen hade jag ej sett honom, men hur det än var, så kände jag mig något orolig. Jag lyssnade lik en, som befarar att hans dödsfiende i nästa minut ska' stå framför honom. Allt var så stilla, att jag utan svårighet kunde höra svedjarens lätta andedrägt. Han kunde sofva lugnt, han, men det kunde ej jag. Jag drog pelsen öfver hufvudet och försökte att slumra in, men det var omöjligt, ty hvarje gång som mina ögon slöto sig, tyckte jag mig se Nikitas hånleende ansigte. Det der blef mig till slut alldeles outhärdligt, och jag beslöt mig för att bege mig på hemvägen. Jag var snart i ordning, väckte svedjaren och delgaf honom mitt beslut.

“Det är kallt i natt“, sade han och tog fram en liten flaska ur ena väggskåpet. “Se der, tag denna! Du skall nog behöfva den.“

Flaskan var mer än till hälften fylld med bränvin.

Jag tackade min gästfrie värd så godt jag kunde, kramade hans hand och öppnade den låga dörren.

Men, i samma ögonblick jag trädde ut, kom en kula tätt förbi mitt hufvud, och en skarp knall gaf med detsamma ett långt utdraget eko inåt skogen. I första häpenheten ryggade jag tillbaka, men det varade icke länge, förrän min själ återfick sin spänstighet.

“Hvem var den der karnaljen“, ropade svedjaren och ryckte sin lodbössa från väggen. “Var det en moskovit?“

I korthet omtalade jag för svedjaren mitt förra äfventyr, och slutade med dessa ord:

“Det kan inte vara någon annan än Nikita, som följt mig för att passa på tillfälle. Han har svurit vid sin Obrasbild, att ej återvända hem, förrän han nedlagt mig. Men, nu vill jag gå emot honom. Farväl!”

“Nej, stanna, jag går med dig“, inföll svedjaren.

“Det får du inte“, svarade jag och gick tillbaka in i pörtet. “Afbryt inte din sömn för min skull. Jag reder mig nog sjelf.”

Svedjaren var envis, men slutligen vann jag seger, tog ett hjertligt afsked af honom och skyndade ut i den kalla vinternatten.

När jag hunnit ungefär tjugu alnar från pörtet stannade jag och såg mig omkring, allt under det jag höll den spända bössan färdig att aflossas. Det var tyst rundt omkring mig. Jag kunde ej ens förnimma ljudet af den svagaste vindflägt. Ehuru jag var fullt öfvertygad om, att Nikita uppehöll sig i grannskapet, kunde jag likväl ej se honom, men hvilken minut som helst hade jag att frukta en kula till. Det var alls inte något behagligt läge jag nu befann mig uti, och ehuru jag var så orädd som möjligtvis någon människa kan vara, kunde jag likväl inte frigöra mig från en känsla, som plågade mig rysligt i denna ensamhet. Jag kan heller inte nämna den känslan vid namn. Frukten var det bestämdt inte, heldre då en viss saknad. I dessa tråkiga ögonblick, då jag kunde vänta döden hvilken stund som helst, rann mig i hågen den lilla bränvinsflaska, som svedjaren gifvit mig. Jag anlidade den, och sannerligen någonting, det måtte varit de aldra finaste godsaker, kunnat smaka mig bättre. Jag tog en klunk till. Ännu fanns der qvar en, men den gömde jag tills längre fram.

Skulle jag vända tillbaka till pörtet och invänta dagen, eller gå framåt mot den vidsträckta skogen, som längre i nordvest glänste som ett väldigt snöberg i sin hvita skrud?

Dessa tankar sysselsatte mig en ganska god stund, men efter långt funderande blef jag ense med mig sjelf

att gå framåt. Svedjaren kunde ju tro, att jag fruktade den nattliga marschen, och det var också en väsendtlig orsak hvarför jag inte ville återvända.

“Framåt då“, mumlade jag för mig sjelf och höll bössan stadigt mellan fingrarne. “Kommer Nikita inom skotthåll en gång till, så knäpper jag honom.“

Knappt hade jag tagit tio steg framåt på den knarande snön, förrän jag tvärstannade och förde geväret till ögat. På ett afstånd af ungefär tjugu alnar såg jag en skugga hastigt röra sig på den hvita snön. Jag var nu säker på, att jag hade min fiende der. Längre skärpte jag min synförmåga för att kunna upptäcka någon levande varelse, men det dröjde ganska länge. Ett lätt buller som Nikita, ty det var han, gjorde, då han snudade förbi en liten buske, från hvars i rörelse satta grenar det blef ett lätt snöfall, drog min uppmärksamhet deråt. Jag såg då hur ryssen hastigt ilade undan från träd till träd, allt under det han bemödade sig om att göra så litet buller som möjligt. Han styrde kosan mot skogen och när han kom in dit var det inte möjligt för mig att hinna upp honom, ty han var vigare än jag, och hade lättare att sticka sig undan. Jag hade föresatt mig att fresta ett skott på den lömske moskoviten, och jag stannade. Då jag såg honom springa ut från ett träd för att dölja sig i ett närbeläget snår, lade jag an. Jag var lika kallblodig som om jag skjutit till måls på ett dödt ting. Skottet brann af och i samma ögonblick hörde jag framför mig ett qväfdt anskri. Med blixstens hastighet störtade jag fram, såg en karl vackla mot ett träd, resa sig upp och sätta sig i försvarstillstånd.

“Försvara dig, Nikita, du falske räf!“ skrek jag och störtade fram.

Nikita svarade inte ett enda ord, men hans mörka ögon brunno och öfver hufvudet svängde han en lång, skarpslipad knif.

Jag hade ej något dylikt vapen för tillfället, men, upptänd af vrede som jag var, brydde jag mig inte om det, utan sprang hastigt min fiende på lifvet, parerade hans knifstöt med bösspipan och kastade i en blink om-

kull honom. Från hans venstra arm droppade blod ned på den bländhvita snön, och jag slöt deraf, att han blifvit träffad ganska bra.

“Niding“, skrek jag och satte ena knä't på den fallnes bröst, “nu väntar dig lönen för din lömskhet!“

Nikita svarade ingenting, han endast gnisslade med tänderne.

“Nu måste du dö“, skrek jag ånyo och lutade mig ned mot ryssens ansigte. “Hör du det!“

Det kändes en konvulsivisk ryckning i Nikitas lemmar och han gjorde ett svagt försök att kasta af mig. Det lyckades inte, utan jag tryckte i stället ned honom ännu djupare i den hårda snön. I den förmodan, att han i fallet tappat knifven, började jag att se mig noga omkring, men kunde icke upptäcka något mörkt föremål. Deraf slöt jag, att vapnet ännu måste finnas i hans våld. Jag sade nyss, att jag hotat honom med döden. Det var också blott en hotelse, ty det kunde aldrig falla mig in att förgripa mig så grundligt på honom. Min enda önskan var blott att göra honom oskadlig. Geväret hade han, då jag sprang honom på lifvet, slungat ett par alnar åt sidan, så att det var omöjligt för honom att komma öfver det i den ställning han nu innehade. Men se knifven, den måste jag också ha, i annat fall kunde jag aldrig vara säker.

“Hvar är knifven“, sade jag och fixerade ryssen skarpt. “Om du ger mig den, ska' jag släppa dig lös.“

Inte heller nu gaf Nikita något svar. Det såg alldeles ut som om förskräckelsen betagit honom förmågan att tala. Men i hans hatfulla ögon såg jag en snart försvinnande stråle af tillfredsställelse.

“Aha, du måste ha den här, din karnalje!“ utbrast jag och kramade Nikitas högra arm så hårdt, att jag såg honom bita ihop tänderna. “Vill du inte ge mig knifven med godo, så tar jag den.“

Med dessa ord tog jag bort min högra hand från Nikitas venstra arm, för att dermed hålla kvar hans högra medan jag trefvade efter knifven, som jag anade skulle finnas i närheten af oss eller också i den fallnes rock. Denna rörelse blef min olycka, ty utan att akta

smärtan i den genomskjutna armen, stötte Nikita mig så våldsamt i sidan, att jag, som var oberedd på detta anfall, tumlade ned på snön bredvid min fiende. Med blixstens hastighet störtade Nikita upp och jag såg knifven blänka i hans hand. Jag gjorde en våldsam rörelse för att undvika hugget, med det var för sent, den hvassa knifven trängde in i sidan. Utan att ge sig tid att utdraga vapnet, försvann ryssen, och jag hörde hans hånskratt, då han flydde mellan träden. Jag gjorde en ansträngning för att resa mig upp. Förgäfves! Det svartnade för ögonen. I förtviflan öfver att behöfva ligga ute hela den kalla vinternatten, rullade jag mig framåt i den riktning jag förmodade att hyddan skulle ligga, men hann icke långt förrän jag upphäfde ett anskri af smärta. Ännu en gång såg jag öfver mig de otaliga stjernorna glittra. Jag kunde icke längre tänka redigt, utan förlorade sansen.“

“Far, far“, hviskade Selmi och smög sig närmare fyrvaktaren, “det var förskräckligt. Men hur gick det sedan?”

“Det ska’ du få veta i morgon afton“, svarade Jakob Rautio och steg upp. “Gå ned och lägg dig nu, mitt barn. Tiden är inne! Jag ska’ vaka i natt.“

Med dessa ord drog fyrvaktaren den unga flickan till sitt bröst, tryckte en varm och lång kyss på hennes panna och ilade derpå uppför stegen till lampan. Några ögonblick stod Selmi qvar på samma plats, der fadren lemnat henne, derpå lemnade äfven hon rummet med lätta steg.

Då Jakob Rautio efter en stund kom ned, såg han sig försigtigt omkring, och då han märkte att han var ensam, gick han fram till kosacksabeln och tog ned en liten knif, som hängde tätt under den. På knifbladet fanns endast en stor blodfläck, och på det grofva skaftet var inskuret ett namn. Jakob betraktade än bladet, än namnet på skaftet, och mumlade derunder långa meningar för sig sjelf. Slutligen, när han betraktat det skarp-slipade vapnet en god stund, hängde han det tillbaka på sin plats, kastade sig raklång på soffan och försjönk i djupa grubblerier.

Under natten hade den svaga bris, som krusat havets yta och i qvällningen gått till en kort hvila, ånyo friskat i. Minut efter minut tilltog den, och snart hördes den brusande ilen svänga flöjeln på det lilla tornets spets omkring allt häftigare och häftigare. När morgonsolen gick upp hade brisen öfvergått till half storm, och de seglare, som voro i närheten, skyndade sig att undvika de farliga holmarne och skären.

Med den största nyfikenhet afvaktade Selmi aftonens inbrytande. Flere gånger under dagens lopp hade hon legat öfver Jakob Rautio med att han skulle fortsätta berättelsen, men han gaf alltid det svaret:

“När skymningen inbryter ska’ jag fortsätta.”

Med detta måste Selmi låta sig nöja, men då tiden ändteligen kom, drog hon fyrvaktaren ned på soffan, och han fortsatte efter en stunds begrundande sålunda:

“Hur länge jag låg sanslös på den kalla drifvan, kan jag ej afgöra. Nog af, då jag vaknade fann jag mig liggande i svedjarens säng. Sjelf pysslade han om mig det bästa han kunde. Jag kände efter om knifven satt qvar, ty nu ihågkom jag striden, men vapnet hade min räddare dragit ut, samt anlagt en bastant förbindning.

“Jag märker på dina blickar, att du vill veta hur du kom hit“, sade han och tog plats på sängkanten. “Det är sagdt med få ord. När du gick din väg stannade jag utanför pörtet och följde dig noga med ögonen. Det kunde jag ganska väl göra, alldenstund det var snö på marken och starkt stjernklart. När du skjutit, smög jag mig längre fram, men kom för sent till din hjälp. Då jag såg att det var omöjligt att hinna upp din fiende, tog jag i stället dig på mina armar och bar dig hit. Se der hela förloppet! Om du håller dig stilla några dagar, så tror jag att du ska’ kunna uthärda en resa till ditt hem.

Jag tackade den vänlige svedjaren så godt jag förmodde. Efter ungefär åtta dagars sängliggande, hvar-

under svedjaren för min skull underkastade sig de största uppoffringar, blef jag så pass återställd, att jag kunde gå ut, och efter ytterligare en tids vistande i det lilla pörtet för att återfå mina krafter, anträdde jag resan till hemmet. Der hade man ansett mig för död, emedan inte någon underrättelse om mitt äfventyr kommit dem till handa.

Nikita Tolstoi var spårlöst försvunnen. Men ännu skulle jag återse honom, och hans hat till mig hade icke svalnat.

Det var en lugn och vacker dag i början af maj månad 1790. Kriget med Ryssland fortfor ännu och grymhet föröfvades å båda sidor, dock mest å ryssarnes. Af en förunderlig skickelse hade vi blifvit förskonade från påhelsning af de grymme fienderne, men nu kunde vi ej längre vara säkra, alldenstund de framträngt ända till Korhois, och härjade och brände hvart de än kommo. Visserligen bidrog den lilla segern vid Hirwenkoski, der öfverstelöjtnant Knorring fördref ryske generalmajoren Bauer, att öka vår säkerhet; men förlusterna straxt derefter vid Kohrois pass och Jokkila bro försatte oss ånyo i en osäker belägenhet. Vi väntade att ryssarne skulle komma hvilken dag som helst, och voro beredde att vid första underrättelsen om deras ankomst bege oss bort.

Från den dagen, då jag kom hem ifrån den vänlige svedjarens pörte, tyckte jag att Katri såg med andra ögon på mig, ty mitt äfventyr var känt vida omkring, och alla prisade mig därför att jag gjort så att ryssen kom bort. Liksom förr såg jag ofta Katri, och vänligare än förr såg hon på mig. Äfven hennes far var blidare emot mig.

Kanske att Katri började älska mig? O, hvad jag led af ovissheten! Ingenting kunde jag företa mig, och om jag någon gång var tvungen att uträtta något, gick arbetet nu alltid långsammare än tillförne, då jag åtminstone visste, att allt hopp var ute. Skulle jag meja af ängen, lät jag midt uppe i 'slaget' lien hvila, och jag började att tänka öfver allt hvad Katri sagt mig dagen förut; skulle jag återigen plöja, lät jag mången

gång dragarne stanna, satte mig på en sten och sökte utfundera hvad som låg i Katris ögon, då hon om söndagen på kyrkvallen betraktade mig så länge! Ibland kom jag till den slutsatsen, ibland till en annan, och hvarje gång jag gick hem från ängen, från plogen eller från sveden, föresatte jag mig att det första jag råkade Katri, fråga henne om hennes hjertas tillstånd. Men, det gick med mig som med många andra. Jag vågade ej komma fram med något tal om kärlek.

Den ofvan nämnde dagen, jag vill påminna mig att det var den fjortonde eller femtonde, var jag på väg till Katris hem för att få utslag i saken, ty jag kunde ej motstå längre. Mellan hennes och mitt hem låg en tät skog, och genom den måste jag nödvändigt gå. Det var i qvällningen. Blommorna logo så vänligt, liksom kände de till mitt ärende, och ville uppmuntra mig. Bäckarne sorlade ystert i sina djerfva slingringar, och i skogsbrynet mottogs jag af foglarnes qvitter. Allt det der kom mitt bröst att vidgas, och jag hoppades allaredan på en god utgång. Med gladt mod inträngde jag i skogen och följde den lilla stigen, på hvilken jag vandrat fram så många gånger. Jag kände nästan hvarenda sten, hvarenda buske och snår. I dessa tider var det till och med lifsfarligt att gå ut obehäpnad, och det var därför som min präktiga lodbössa nästan aldrig lemnade mig. Äfven i qväll hade jag den med mig. Ändteligen hade jag kommit så långt, att jag såg Katris hem. Hvad mitt hjerta klappade! Jag stannade en liten stund och betraktade den vackra gården, och jag kunde i skymningen se att folk gick ut och in. Det anade mig att Katri också fanns der, ty ehuru hon var ganska rik, höll hon sig inte för god att förrätta de göromål, som förekomma i ett hus. I detta ögonblick försvann all min tvekan; jag slängde ånyo lodbössan på skuldran och satte mig i rörelse. Men jag hade ej gått långt, förrän ett starkt buller från venster tvang mig att stanna. I början trodde jag att det var något djur, som var ute på jagt, men snart fick jag upplösning på saken. Jag såg tvenne ryska soldater genombryta snåren och styra kosan rakt på mig.

“Stuij (stanna!)“ ropade den ene af dem. Jag spratt till, inte så mycket vid befallningen, som fastmera för röstens skull. Hade jag inte förr hört denna stämma? Jo, det hade jag bestämdt hört. Emellertid stannade jag och vägde bössan i ena handen, medan jag med den andra lösgjorde knifven i bältet, så att jag kunde begagna den när jag ville. Med uppmärksamma blickar betraktade jag soldaterne, hvilka kommo så långt fram till mig som de funno rådligt för min lodbössa, och ju mera jag såg på den minste, desto klarare stod tanken för mig: Honom har jag sett förr. Det dröjde också inte många ögonblick förrän det blef klart för mig, att jag inte feltagit mig.

“Du är på väg till Katri, svedens och skogarnes skönaste ros“, sade den minste soldaten och skrattade hånfullt. “Ser du — —“

“Nikita“, skrek jag till och kastade bössan till axeln. “Det är du, din bof!“

“Du ser rätt“, svarade ryssen med ett bredt grin. “Jag har kommit hit för att utkräfva den sista hämnaden. Det är jag som visat mine landsmän vägen hit. Ser du der“, fortfor han och pekade på Katris hem, “det är ju en vacker syn! Ha, ha, ha!“

Jag riktade blickarne åt det anvisade hållet, och hvad jag såg kom mitt blod att sjuda och bränna som eld. Hvad tror du det var, Selmi? Ack, jag kan aldrig, om jag lefde i hundratals år, glömma denna syn? Inom några ögonblick var gården omringad af ryssar, som skreko och lupu alldeles som galningar om hvarandra. Det gick omkring i min hjerna, och det svartnade för mina ögon. Men jag återfick strax besinningen och med den stod klart för mig det rysliga öde, som väntade Katri, om hon fölle i ryssarnes händer. Jag visste knappt hvad jag gjorde i detta ögonblick. Jag tyckte att mina krafter fördubblades. Lodbössan hven genom luften, men det slag, som måttades åt Nikita, träffade i stället hans kamrat. Denne sjönk till marken utan att säga ett ord. I samma ögonblick som han föll hven en kula så tätt förbi mitt öra, att jag vacklade åt sidan. Ögonblicket derefter störtade jag fram mot Nikita med

höjd knif. Men ryssen inväntade ej mitt anfall, utan flydde med vindens hastighet genom snåren, allt under det han skrattade hånfullt. Jag följde efter och snart stod jag nästan framme vid gården, utan att bli sedd. Om Nikita spionerade på mig, något som var naturligt, brydde jag mig inte om, jag hade endast öga för scenerna framför mig.

Plötsligt såg jag tvenne jägare knuffa ut Katris far. Hans grå hår fladdrade för vinden, och hans hopknäppta händer utvisade att han bad sine bödlar om förskoning. Men hvad tjänade det till! Man talar så mycket om kosackernes grymheter, dock öfverträffa de ingalunda fotsoldaternes. Tvertom har man många exempel på, att ryttarne från Don öfvat mildhet.

Der träffade ett sabelhugg den gamles hufvud. Han försökte tydligt att falla på knä, för att på detta sätt tigga om sitt lif, men det rörde inte hans bödlar. Ett hugg till, och han sjönk liflös ned på gården.

Jag lade bössan till ögat och tog korn på den, som jag tyckte vara befälhafvare. Fingret vidrörde just trycket, och det hade inte behöfts mycket för att kulan skulle flugit ut, då en annan syn fångslade mina blickar. Store Gud, såg jag rätt! Var det inte Katri, som med utslaget hår kom ut på förstu'bron, följd af en officer? Jo, det var hon. Åter flög bössan till ögat, och nu bedyrade jag för mig sjelf, att kulan inte skulle ligga länge i pipan. Jag såg officeren släpa Katri fram till en häst, och ett anskri undslapp mitt bröst. Jag skulle skjuta, men i ett nu försvann officeren med sitt byte bakom en af byggnaderne. Dessa stuckos nu i brand, och framför eldskenet dansade de vilde moskoviterne och tömde helt och hållet de ankare med öl och bränvin som påträffades. Jag såg att officerarne sjelfve deltog i uppträdet. Af Katri såg jag på en lång stund inte en skymt.

Slutligen gjorde sig ryssarne färdige till afmarsch, dock inte förr än hela gården var en askhög. Till min förskräckelse, och på samma gång glädje, ty jag kunde nu få hämnas, tog den ryska styrkan vägen rakt fram till mig. Kommen endast på några alnars afstånd från

den plats, der jag låg gömd, svängde den af mot söder. Derunder såg jag också, att Nikita var med, och detta glädde mig högligen. Gerna hade jag velat ge honom en kula, men den sparade jag i stället till ett värdigare föremål, till den, som röfvat Katri. Och det varade ej länge förrän jag fick syn på honom, der han, med Katri lagd öfver sadelknappen och med hufvudet hvilande mot hans bröst, red inuti leden. Då brände det ånyo i mina ådror och jag tog säkert korn på den ryske officeren. När truppen väl kommit förbi mig tryckte jag af och störtade derpå upp, färdig att fly undan, dock inte förr, än jag sett huruvida jag råkat mål eller inte. Jag ansträngde mina ögon och när krutröken skingrats, såg jag inte mera till ryttaren, men hästen sprang lös och ledig omkring, och ett par soldater voro sysselsatte med att fånga honom igen. Jag förstod då, att kulan träffat mål.

De ryske spejarne kommo mig under tiden närmare, och jag fann för godt, att dra mig undan. I fullt språng skyndade jag hem, omtalade hvad som händt, tog flera kulor och mera krut, och begaf mig ånyo på väg, ty det var min orubbliga föresats, att ej tröttas förr än jag räddat Katri ur ryssarnes händer.“

5.

“Jag måste upp för att se om lampan ett slag“, sade Jakob Rautio derpå, och reste sig. “Men jag kommer snart tillbaka. Torka min panna, Selmi.“

“Den är så fuktig så“, hviskade den unga flickan och öfverfor fyrvaktarens panna med näsduken. “Se så, nu är det bra.“

“Tack, mitt barn, tack!“

Medan fyrvaktaren deruppe sysslade med lampan, satt ung' Selmi med hufvudet lutadt i händerne. Hvad grubblade hon på, den unga flickan? Säkerligen såg hon med sin lifliga inbillning scenen vid den brända gården. Hon såg den gamle bonden på knä framför soldaterne,

hon såg Katri släpas ut af officeren. Hennes lätta utrop borgade också för, att det var just detta hon tänkte på.

“Allt väl häruppe, och ingen seglare i farvattnet!” sade Jakob Rautio och klättrade nedför stegen. “Stormen håller i! Hör du inte, Selmi, hur det hviner?”

“Jo, far“, svarade den unga flickan med sakta röst. Och hon tillade för sig sjelf. “Gud gifve att ingen seglare vore här i närheten.”

“Har du tröttnat på att höra min berättelse“, frågade fyrvaktaren och lade ena handen på Selmis lockiga hufvud.

“Nej, far. Jag längtar att få höra slutet.”

Jakob Rautio dolde för några ögonblick ansigtet i händerne. Han stod vänd ifrån Selmi, så att hon icke kunde märka uttrycket hvarken i ögonen, eller i dragen, men hon anade, att han sörjde vid tanken på det förflutna. Ändteligen upplyfte Jakob hufvudet, betraktade Selmi med ett allvarligt, men mildt uttryck i de stora ögonen, och sade, i det han ånyo tog plats bredvid henne:

“Jag vill nu sluta min berättelse.”

Selmi intog sin förra plats, med armen virad kring fyrvaktarens hals, och hufvudet mot hans höghvälfda bröst. Efter några minuters tystnad fortsatte Jakob Rautio:

“Dagarne igenom vandrade jag österut, der jag hörde att ryska hären skulle finnas. Jag valde företrädesvis vägen genom skogarne, ty der utom kunde man frukta att möta ryska ströfpartier när som helst. Jag både hungrade och frös, ty vörnätterne voro ganska kyliga, och det var inte alltid som jag inne i mörka skogen kunde påträffa ett pörte, att hvila uti. Men, jag uthärdade tåligt alla vedermödor. På fjerde dagen efter det jag lemnat hemmet, anlände jag sent på aftonen till Kaasala gästgifvaregård i närheten af Keltis och inte rätt många verst aflägsen från ryska Finland, d. v. s. Viborgs län. Jag vågade mig likväl ej ända fram till gården, af fruktan för, att den kunde vara besatt af ryska trupper, ty af en bonde i trakten af Nyby hade jag förnummit, att den ryska hären slagit läger vid Keltis och der uppfört vidsträckta baracker, hvadan den

strid, som kort derefter utkämpades vid nämnde ställe, kallas *striden vid Keltis baracker*. I en till hälften förfallen hölada utmed den smala skogsvägen tog jag för den skull kvarter, och höljde öfver mig den smula tort hö, som fanns derinne sedan förra året. Trött som jag var, insomnade jag snart, men väcktes inom kort deraf, att den skrala dörren, hvilken jag dragit till efter mig, störtade in för ett par hårda slag.

“Se så“, tänkte jag, då jag från mitt temligen säkra gömställe i ena vrån såg ett lurfvigt hufvud titta in och igenkände det såsom tillhörande en ryss, “nu har jag då riktigt lupit i ulfvarnes klor.“ Jag lyssnade med hämmad andedrägt, och hörde tydligt att det var en större truppstyrka, som gjort halt utanför ladan. Jag skulle snart få upplysning på hvad det var för en trupp.

Det lurfviga hufvudet försvann, men visade sig efter några ögonblick, men då inte ensamt. Flere stycken voro då i sällskap, och sedan de noga sett sig omkring, läto de kropparne följa med in i ladan. Kallsvetten rann utför ryggraden på mig, då jag i den ljusa vårnatten bland soldaterne igenkände Nikita. Här gällde det att vara försiktig. En enda rörelse, och jag vore förlorad.

Med höga rop kallade soldaterne inne i ladan på sine kamrater, och snart var den full af folk. Ett döfvande larm herrskade jemt derinne, och detta till min stora lättnad, ty jag kunde både andas fritt och ömsa ställning, när behofvet så påkallade. Då Nikita och jag voro yngre och således ingen fiendskap förefanns mellan oss, lärde han mig en mängd ryska uttryck, och detta kom mig nu väl till pass. Tack vare min ringa kännedom om ryska språket, förstod jag att truppen hörde till tobolska regementet, och att dess mål var Keltis. Katri fanns således hos dem, såvida hon inte blifvit mördad på vägen. Jag ryste vid tanken härpå, och hade Nikita varit ensam med mig, skulle han aldrig kommit undan. Från Nikita, som några alnar från mitt gömställe pratade med ett par soldater och tidt och ofta upphäfde vidriga hånskratt, drogos mina blickar mot dörren, hvarigenom tvenne personer inträdde. Det var

så nära att jag gifvit till ett anskri, att jag, för att inte förråda mig, måste hålla händerne för läpparne. Den ena af de nykomne var Katri, som var ytterst blek och hade förgråtna ögon, den andre var officeren, som jag skjutit, och som bortfört henne. Af venstra armen, som han bar i band, förstod jag att min kula träffat. Hade jag vetat, att jag nu skulle kunnat rädda Katri genom att offra mitt lif, hade jag sprungit upp och slagits så länge jag kunnat röra ett finger. Men det hade naturligtvis varit en galenskap, ithy att Katri derefter skulle blifvit hårdt behandlad. Något lugn fick jag i denna förfärliga oro såväl öfver min, som Katris farliga belägenhet, då jag märkte att den ryske officeren behandlade henne artigt och utan den vanliga framfusighet, som är detta folk eget. Den ende, som förgick sig mot Katri, var Nikita, likväl aldrig annars än då han var ensam med henne.

Den ryske officeren, en lång och vacker karl med ett par stora bruna ögon, i hvilka den moskovitiska grymheten och råheten alls inte lyste fram, tillsade ett par soldater att noga vakta Katri, och skyndade ut igen. Utan att bevärdiga sine vaktare med en enda blick, kastade sig Katri ned på golvet, dolde ansigtet i händerne och grät bittert. Rundtomkring henne stodo de ryske soldaterna skrattande och pratande. Det var en tafla, full af omvexling.

“Gråt inte nu, Katri“, sade ändteligen Nikita på finska och gick fram till fången. “Den höge herrn ska’ behandla dig väl, och du må tacka din Gud, om han vill ta dig med till Petersburg.“

Jag ryste vid dessa Nikitas ord, ty jag såg hvilket öde som väntade Katri. Mina skarpa blickar upptäckte äfven att hennes fina kropp skakades som af en frossa. Något annat ljud än det som uppkom af snyftningarne, hörde jag inte från Katri. Hon föraktade Nikita så djupt, att hon inte ens gaf honom svar på hans tal.

Detta förbiseende retade moskoviten och han utropade, under det han skrattade på sitt vanliga råa sätt:

“Så länge jag lefver, kommer du aldrig ifrån oss!“

Ett svagt anskri från Katris läppar tillkännagaf

att hon förnummit Nikitas ord, men till svar fick hon ånyo ingenting annat än det förra råa skrattet.

Så hade ungefär en timme förgått, och ännu blef det ingen ändring i min belägenhet. Den ryske officeren sågs ej till, och soldaterna, som trodde, att de i frid och ro skulle få tillbringa natten, hade lagt sig till hvila, den ene här och den andre der. Endast ett par alnar från mina fötter låg Nikita, och hans tunga andedrägt förrådde snart, att äfven han sjunkit i sömn. Ack, om alla hade gjort detsamma ändå, hur lätt skulle det inte då varit för mig att tilltala Katri, kanske att fly med henne! Men jag tordes inte yttra ett enda ord, ty tidt och ofta hörde jag hur soldaterna hviskade med hvarandra.

Då, såsom jag förut sagt, ungefär en timme gått till ända, hördes snabba steg utanför dörren. Den stöttes in för andra gången, och den ryske befälhafvaren blef synlig. Med en enda blick hade han öfverskådat ladan, och han ropade med dundrande stämma, i det han drog värjan:

“Wstawäzte, schwedi s'dess!“ (Stig upp! Svenskarne äro här!)“

Soldaterna rusade ögonblickligen upp. Nikita, som jag trodde sof så hårdt, var en af de förste. Officeren gick sjelf fram till Katri och väckte henne. Förgäfves bad hon, att få bli kvar. Ryssen var obeveklig, och då Katri gjorde svagt motstånd, blef hon på befälhafvarens vink utburen af ett par soldater.

Jag väntade en stund, ty jag ville inte krypa fram förrän jag var säker på, att ryssarne tågat bort. Men, då jag förnam skott utifrån, i början ett par, men längre fram en hel salfva, och mellan salfvorna dånande hurra-rop, dem jag tydligt hörde komma från svenskarne, då kunde jag inte ligga stilla, utan störtade upp och ut genom dörren. I den ljusa vårnatten såg jag då en syn, som jag aldrig ska' förgäta. I midten af en liten slätt, som tog sin början vid ladan och sträckte sig en fjerdedels werst österut, der den begränsades af en tät skog, bakom hvilken Keltis låg, hade ryssarne, som fått förstärkning af ett par smärre afdelningar, stannat för

att mottaga svenskarnes anfall med bajonetten. Jag såg tydligt de stridandes rörelser och följde dem med största nyfikenhet. Den svenska truppen bestod af något öfver ett hundra kronobergare, underlägsne ryssarne till antalet, men ej till modet. Det var en särdeles vacker syn att se kronobergarna utan att besvara ryssarnes eld med raska steg öfverskrida den slätt, som skiljde dem från deras fiender. Jag hade aldrig tillförne sett en dylik strid. Blodet ökade sitt lopp genom ådrorna, och utan besinning störtade jag fram. Väl fick jag många undersamma blickar både från soldater och officerare, der jag på högra flygeln höll jemna steg med truppen, men ingen sade ett enda ord. Men, då jag hastigt böjde mig ned och ryckte till mig en fallen soldats bajonett, skrek en gråhårig korporal, som gick ett par rotar ifrån mig:

“Bra, min gosse! Svalnar du inte innan vi komma fram, så få vi gagn af dig!”

Jag kände mig riktigt stolt öfver detta intyg från en härdad krigares läppar, och ämnade just svara, då jag bragtes till tystnad af officerarnes kommandorop:

“Fäll bajonett! Gå på med stormsteg!”

Jag gaf korporalen en blick och fällde mitt gevär. Han nickade bara, han hade inte tid till annat, ty i det samma rusade hela styrkan i språngmarsch på ryssarne. Jag följde naturligtvis med, hörde ett döfvande larm, alldeles så som om man på samma gång dragit omkull en stor skogs väldigaste träd, stupade ett par gånger öfver de fallne, reste mig upp, använde bajonetten efter bästa förmåga, och befann mig på sistone midt uppe i det värsta handgemänget. Vid min sida stod den gråhårige korporalen och hvar hans slag eller stötar träffade, der slog de sitt föremål till marken.

Mina blickar sökte Nikita, men att i denna rysliga förvirring träffa honom, skulle endast vara ett slumpens verk. Jag uppgaf således allt hopp och vände mig mot mine närmare motståndare. De trängdes tillbaka fot för fot hur tappert de än slogos, och efter nära en timmes mördande handgemäng måste ryssarne ge sig på flykten genom skogen. Den fiendtliga styrkan

var helt och hållet sprängd, och om vi hade haft aldrig så fåtaligt kavalleri, skulle inte många ryssar kommit undan till Keltis.

Den gamle korporalen och jag hade i ifvern vågat oss bra långt fram, så att vi, när ryssarne flydde, voro utsatte för anfall bakifrån. Denna farliga ställning upptäckte lyckligtvis korporalen i första början, och vi hade så god tur, att vi med endast några rispor kunde draga oss tillbaka till de våra.

“Det här var ett hett bad“, mumlade jag och satte musköttkolfven i marken. “Det är också den första ordentliga strid jag är med i!“

“Tänker du bli soldat?“ frågade korporalen.

“Ja“, svarade jag.

“Då kan du ju stanna qvar hos oss så länge till dess du träffar ett finskt regemente.“

“Fins här inte något då?“

“Nej, inte här, men vid Elimä och Kohrois.“

Korporalen hade knappt fått sista ordet ur munnen, då en ryttare på en kolsvart häst sprängde förbi oss.

“Skjut, skjut, annars går den rysskarnaljen oss ur händerne!“ skrek korporalen och höjde sjelf geväret.

Jag stod som förstenad, ty i ryttaren hade jag känt igen den ryske befälhafvaren. Katri hvilade ännu i hans armar, men jag kunde ej se om hon var död eller lefvande.

Korporalen sköt men hans kula förfelade sitt mål.

“Skjut du!“ ropade han och grep mig våldsamt i armen. “Vi ska' rycka qvinnan ifrån honom!“

“Jag bet ihop tänderne och lade muskötten till ögat. Skottet brann af och kulan slungade hufvudbonaden af ryttaren just som han var i den lilla skogsvägens mynning. Förlusten hejdade icke hans vilda karrier och snart var han försvunnen för våra blickar.

“Hade jag haft min lodbössa, skulle han ej kommit undan“, utbrast jag och kastade den tunga muskötten till marken.

“Åh, det var bra skjutet ändå“, ropade några soldater som stodo oss nära. “Förbaskadt bra skjutet!“

Jag svarade ingenting, utan följde tyst en soldat,

som kom med befallning, att jag skulle infinna mig hos befälhafvaren. Jag gjorde så och blef der antagen till soldat. När han frågade mig om jag inte heldre ville gå till Elimä eller Kohrois, svarade jag nej, ty jag hade ej då fått vara med vid Keltis, der jag visste att de, som jag sökte, befunno sig.

6.

Omkring elfvatiden på natten den nittonde maj kommo vi fram till Keltis. Vår högste befälhafvare, generalmajor Pauli, beslöt sig för att genast anfälla, och det ehuru vår styrka var ryssarnes betydligt underlägsen. Men, modet och hoppet om seger lifvade alla. Tanken på Katris öde höll min själ i den största spänning. Under marschen hade jag omtalat orsaken till min vandring för den gamle korporalen, hvilkens namn var Stark, och han lofvade att hjälpa mig, ifall det behöfdes.

Men, först några ord om stället och truppernas ställning.

Keltis ligger alldeles utmed stora landsvägen, som går från Tavastehus till Willmanstrand. Längre åt öster, likaledes invid vägen har du Uttismalm, der den egentliga striden stod, och ännu längre mot öster Koipois, ryssarnes sista hållpunkt. Hela denna sträcka är ett kuperadt högland, som genomflytes af Kymeneelf. Ungefär en half mil vester om Keltis stodo de egentlige batterierne och framför dem hade ryssarne planterat sina batterier. Söder om landsvägen, der tät skog fanns, voro starka förhuggningar gjorde och besatte med jägare. Äfven norr om vägen hade ryssarne dragit ut sina linier, och var det synbarligen deras afsigt, att på detta håll med sin öfverlägsna styrka kringgå oss. Då generalmajor Pauli märkte detta, drog äfven han ut sin venstra flygel, bestående af kronobergare, östgötar, elfsborgare, bohusländingar, södermanländingar och helsingar, och gjorde derigenom öfverflyglingsförsöket om intet. På landsvägen

rakt framför ryska batterierna vid barackerne stod vårt artilleri på en slätt, som blifvit uthuggen ur den skog, hvarigenom vi kommo, och höll denna slätt nära fyra hundra alnar i längd och femtio i bredd. Generalmajor Berckman var ryssarnes högste befälhafvare.

Söder om vägen och midt emot förhuggningarne stodo östgötar och kronobergare. Det var vid desse sistnämnde som jag fått anställning.

Denna ställning innehades då generalmajor Pauli gaf befallning till anfall, sedan vi fått hvila oss ungefär en half timme.

Att slåss på ljusa dagen, när man kan se sin fiende och de hinder han lägger i vägen, det är naturligtvis hvarken så svårt, eller så blodigt. När då en nattlig strid uppstår i en skog och vid en förhuggning, då må man med allt skäl säga som gamle korporal Stark sade till mig när befallning kom, att rycka fram mot förhuggningarne:

“Du kan gerna bereda dig till döden, Jakob, ty om du kommer undan, så har det skett ett underverk.”

Jag ryste ovillkorligt? Skulle det ej förunnas mig att befria Katri? Skulle försyren inte hjälpa mig i en så rättvis sak? Här var likväl ej tid till långa reflexioner, ithy att vi måste rycka fram mot förhuggningarne.

Östgötarne, hvilka utgjordes af en bataljon på nära trehundra man, voro redan framme, och en del af dem uppe på förhuggningarne, hvilka försvarades manligt af de ryske jägarne i förening med nästan hela tobolska regementet. Med stormsteg ryckte vi fram, sprungo öfver de första svaga hindren och klättrade upp för den ojemna trävallen. Der möttes vi af ett verkligt kulregn och jag kan ännu i dag inte annat än undra öfver att jag ej träffades. Bakom mig, framför mig och på sidorna störtade soldater hoptals antingen baklänges utför vallen igen, eller framstupa midt ibland fienderne. Det var ju också en nattlig strid med alla dess fasor. Men öfver vallen stormade vi ändå, ryssarne drefvos tillbaka med kolfvar och bajonetter, och efter en lång ursinnig strid hade vi fått fast fot i förhuggningarne.

“Anamma och regera“, skrek korporal Stark och

stupade i detsamma på ett träd, som låg tvärs öfver en liten väg. "Här måste man slåss både mot lefvande och döda ting. Kom, Jakob, vi vilja förfriska oss en smula i stugan der borta. Eller ser jag nu så galet", fortfor han och skuggade ögonen med ena handen. "Är det inte en stuga der borta till höger?"

"Jo, det är en stuga", svarade jag, sedan jag betraktat föremålet en stund.

"Nå, så kom då!" ropade Stark och sprang i förväg, men han hade ej kommit långt, förrän han tvärt vände om.

"Hvad står nu på?" frågade jag förbluffad.

"Ryssarne ha redan besatt platsen", sade korporalen en smula snopen.

"Nå, då köra vi väl undan dem", inföll jag hastigt.

En liten skara kronobergare ryckte i detsamma fram. Vi följde med och stugan stormades. Här uppstod ånyo en af dessa förfärliga nattliga strider, då man ibland inte vet om det är med en vän eller med en fiende som man kämpar.

"Låt oss tränga fram till dörren", skrek korporal Stark och grep mig i armen. "Jag tror att de hundarne vilja tutta på stugan! Kom, Jakob!"

Vi sprungo fram till dörren och sågo in. Der funnos ett par ryssar, som vildt svängde eldbränderne. Stark rusade fram och genomborrade den ene ryssen, så att han ljudlöst dignade till marken. Jag måttade ett duktigt klubbslag åt den andre, men han var mig för qvick. Med van arm kastade han eldbranden upp i stugans takresning, der den fastnade och ögonblickligen antände de torra spånorna. Derpå slant han undan längs väggen och rusade på dörren. I detsamma kastade den uppflammande elden i taket ett svagt sken öfver stugan. Ryssen vände sig hastigt om i dörren och ett bredt hånleende spelade på hans läppar.

"Nikita! Mordbrännare!" skrek jag och störtade fram med höjdt vapen. Men slaget träffade endast dörrposten. Nikita gick ånyo fri.

Det torra pörtet var snart ett enda eldhaf, och den förfärliga hettan dref oss derifrån. När alla försök att

släcka voro förgäfves, kom befallning till oss att förfölja de vikande ryssarne. Under förföljandet fingo vi höra, att striden, som norr om vägen varit ytterst hårdnackad, likväl blifvit afgjord till vår fördel, derigenom att östgötarne modigt stormat de ryska massorne. Äfven der voro fienderne på full reträtt. Det hade dock lyckats dem att rädda sitt artilleri.

På morgonsidan var striden åter i full gång på Uttismalm. Der gjorde ryssarne det sista försöket att hejda oss. Men det ena huset efter det andra intogs med bajonetten, ty ammunitionen var i det närmaste bortskjutten både för artilleriet och soldaterna. Äfven här flydde ryssarne öfverallt åt Kaipais till. De, som sist lemnade Uttismalm voro jägrarne och en afdelning af tobolska regementet. Mellan de brinnande husen drogo de sig fot för fot tillbaka, ifrigt påträngde af oss.

Jag sökte efter Nikita och Katri, och hade redan uppgifvit hoppet att få se dem, när jag vid det sista brinnande huset märkte tvenne män, som utburo en qvinna. En aning sade mig, att det var dem jag sökte. Sedan jag gjort korporal Stark uppmärksam derpå, skyndade jag dit i spetsen för tjugo eller trettio man. Vid vår ankomst satte ryssarne sig i försvarstillstånd, men blefvo snart undandrifne. Stark och jag kämpade sida vid sida, och gjorde allt hvad i vår förmåga stod för att komma fram till Nikita och Katri, dem jag nu väl kände igen. Hvad hon var blek, den stackars flickan! Det såg ut som om dödens hand redan vidrört henne, och kanske skulle det varit bäst för henne. Ryssen, som bortfört henne, stod vid hennes sida, och han slogs verkligen med det kallaste dödsförakt.

Ändteligen lyckades det oss att komma så långt fram, att vi nästan stodo öga mot öga med Nikita. Rundtomkring oss flydde ryssarne i vild oordning, och det började se mörkt ut för Nikita och hans sällskap. Förgäfves kallade officeren de flyende till sitt bistånd. All ordning var i detta ögonblick upplöst. Hoppet om Katris befrielse blef allt starkare och gaf mig verkliga jättekrafter. Jag och Stark kastade undan den ena ryssen efter den andre och slutligen voro vi Nikita på lifvet.

Jag såg tydligt att han och officeren bleknade. Af Katris ansigte kunde jag ej se en enda skymt mera, ty hon låg framstupa på marken. Afdånad var hon, det syntes tydligt.

“Ge hit qvinnan, mordbrännare och röfvare!” skrek korporalen och måttade en stöt åt den ryske officerens bröst.

“Aldrig“, hörde vi honom mumla då han skickligt parerade stöten. Derpå lyfte han Katri upp på sina armar och drog sig tillbaka till en liten trupp, som på sistone ilade till hans hjälp. Äfven Nikita och jag hade bestått en hård dust med hvarandra, dock utan framgång från någondera sidan, ty då han såg att hans officer drog sig tillbaka, följde han långsamt efter.

Oaktadt vi sprängde den lilla truppen, kunde vi ej få tag i dem vi åsyftade, utan måste vi med blödande hjerta åse huru de bragtes i säkerhet. Osårad under dessa heta strider hade jag ej blifvit, men den spänning, hvori min själ hölls, gjorde att jag ej gaf akt på såren, ty jag hade erhållit tvenne dylika, ett af en kula, ett af en bajonett. Nu, då sorgen och harmen öfver Katris förlust grep mig hårdare, kände jag också smärtan af såren, och medvetlös föll jag i korporalens armar. Men, innan jag förlorade sansen, hörde jag tydligt svenskarnes jubelrop:

“Fienden är slagen! Segern är vår! Hurra!”

Maj månad var förliden och junisolen strålade varmt och klart från den rena himmelen. I början på den sist nämnde månaden kom jag på benen igen, efter det jag utstått ganska svåra plågor, isynnerhet då kulan togs ut från benet. Mina enda tankar under det jag låg sjuk, voro hos den stackars Katri. När jag väl kom ut och fick se den sköna naturen, som nu stod i sin fulla blomstring, hade jag heller ingen annan tanke än att fortsätta min jagt efter den stackars flickan och efter den bofven Nikita.

Som jag med säkerhet fått veta, att ryssarne stodo

vid Sawitaipale vid Koulemajärwi, styrde jag kosan ditåt, och träffade i dess närhet en liten trupp savolaksare, som ämnade sig till Armfelts här. Denna trupp slöt jag mig till men deltog högst obetydligt i slaget den fjärde juni. Jag förmår ej heller skildra det, men vill nu redogöra för den tilldragelse, hvarigenom min jagt ändteligen kröntes med framgång.

Sawitaipale, som egentligen på finska betyder lernäs, ligger på en i Koulemajärwi mot norr utskjutande udde, och omgifves af betydliga höjder. Mot denna plats var anfallet bestämdt. Armfelt kom först fram och angrep en rysk postering vid Nurmipauni bro, samt dref den tillbaka. Samtidigt kommo också de kanonslupar, som från Soamenniemi färdats öfver Koulemajärwis yta, till stället, och började att skarpt beskjuta den ryska ställningen. Men, då Armfelt väntat nog länge på de båda andra afdelningarnes ankomst, och de ej syntes till, gick han tillbaka till Nurmipauni och efter tvenne timmars väntan derstädes till Kärnäkoski. Sådant var förloppet af denna strid, i hvilken både svenskar och finnar deltog.

Då striden började lida till slut hade jag ått mig utvalt en bra plats på stranden af Kajanlaksviken. Derifrån kunde jag utan svårighet öfverse trakten, ty den stranden låg något högt. Då jag länge innehaft denna plats, och tänkte på att bege mig bort, fästes min uppmärksamhet vid en liten trupp ryssar, ungefär sex stycken, som i flykt närmade sig stranden. De förföljdes af savolaksjägare. Ännu kunde jag ej säkert urskilja hvilka de voro, men hvem kan beskrifva min glädje, då jag i den som sprang först, igenkände Nikita, och i den som red, officeren, som bortfört Katri. Jag stod emellan dem och stranden, ännu osynlig för dem. Hvad hade de vid stranden att göra, männ' tro! Ah, det blef snart klart för mig, då jag upptäckte att tvenne båtar lågo der. Ryssarne hade under striden blifvit afstängde från de sina och trodde nu, att de på båtarne skulle kunna fly öfver till andra stranden.

“Nu”, tänkte jag, “ska' ingen ryss komma undan, bara savolaksarne fortsätta att förfölja.” Och de gjorde så.

Utan att betänka mig många sekunder, sprang jag ned till båtarna, afskar fånglinorna och stötte från land, i det jag sjelf sprang ned i den största farkosten, samt fattade årorna. Vinden, som låg ifrån land, dref snart den minsta båten ut på djupet. Nu triumferade jag, och ehuru jag inte tyckte om att behöfva sitta overksam, var jag likväl nöjd med som det var. Jag kunde inte låta bli att skratta åt ryssarnes snopna miner när de fingo se att båtarna voro sin kos.

“Ha, Nikita!” ropade jag och svängde bössan öfver hufvudet, “inte kunde du väl tro, att jag skulle spela dig detta spratt!”

Hvad ryssen sade det kunde jag omöjligt fatta, men jag föreställde mig, att inte var det en välsignelse han uttalade öfver mig.

Emellertid trängdes ryssarne ända ned till stranden af de förföljande savolaksarne. Ett och annat skott började redan falla, men utan att träffa. Ryssarne sjelfve gáfvo ingen eld, helt enkelt därför att de ej hade ammunition. De måste således försvara sig med blanka vapnen. Då jag såg att de omöjligt kunde undkomma, lät jag den mindre båten drifva med vågorna och rodde sakta mot land, utan att ge akt på ryssarne. Då jag skulle ta törn, sprang den ryske officeren, hvilkens häst blifvit lössläppt och med fria tyglar jagade längs stranden, hastigt i båten, kastade ned Katri i botten, och drog värjan för att tilltvinga sig herraväldet öfver farkosten. Men jag fattade genast farans storlek och innan ryssen fått ut vapnet, kastade jag mig med hela min kraft öfver honom och satte knifven på hans bröst. Ryssen gnisslade med tänderne i det yttersta raseri och försökte flere gånger att göra sig fri. Men, den som höll honom stadigt qvar, det var allt jag, det, och förrän jag skulle låta honom komma undan, förr var jag besluten, att göra honom oskadlig, åtminstone för tillfället.

Striden på land blef naturligtvis ej långvarig. Nikita blef fånge, och sedan ingen motståndare mera fanns der, erhöll jag förstärkning. Äfven officeren blef fånge. Att beskrifva hans raseri, då han rycktes från Katri, låter sig ej beskrifvas, och då han såg, att han inte på

annat sätt kunde få henne i sitt våld, vände han sig till mig, som troget höll Katri i mina armar, och sade med dyster ton:

“Lemna mig min maka!”

“Hans maka, hans maka!” skrek jag och sprang tillbaka. “Är det möjligt?”

“Jo, så förhåller det sig”, inföll Nikita med sitt vanliga hånleende. “Jag har hämnats, ty då hon inte ville bli min, svor jag på att hon inte heller skulle tillhöra dig. Ha, ha, ha!”

Jag stod der som träffad af åskan, men hastigt ryckte det till i mina leder, jag rätade ut mig och sade, i det jag sträckte ena handen mot den molnfria himmelen:

“Har en finsk qvinna kunnat glömma sig så, att hon gifvit sin tro och sin hand åt en hennes fäderneslands fiende, då må hon också begråta förlusten af honom. Katri!” utbrast jag med dundrande stämma, ty jag var nu vred, “är denne ryske officer din man?”

Den unga flickan slog upp ögonen, betraktade de bistre krigarne en stund, och sade ändteligen, då jag med samma allvarliga stämma förnyade min fråga:

“Ja, jag är hans maka!”

Förbannelsen sväfvade på mina läppar, men den utsades aldrig. Jag tog Katri i mina armar och bar henne till de våra, der en bår tillagades åt henne.

“Nå, än sedan då”, utropade Selmi, då Jakob Rautio tystnade. “Det är väl inte slut ännu?”

“Nej”, svarade fyrvaktaren med ansträngning, “men jag har inte många ord att säga till. När jag nu nått målet för min vandring hemifrån, lemnade jag natten derpå Kärnäkoski, färdades natt och dag genom skogarne och såg snart röken hvirfla upp från hemmets skorsten. Då kände jag mig någorlunda glad i hågen, men hur mycket, mycket nöjdare skulle jag inte varit, om jag hemfört Katri ren och oskyldig. Att tala om för traktens befolkning Katris förbindelse, kom naturligtvis aldrig i fråga, och ännu, den dag, som i dag är, vet ingen i den trakten om rätta förhållandet.”

Här tystnade Jakob Rautio ånyo och försjönk i

djupa betraktelser, ur hvilka han slutligen väcktes af Selmis enträgna böner om fortsättning.

“Slutet!” utropade fyrvaktaren och sprang upp. “Jo slutet blef, att Katri födde en dotter till verlden, men dukade sjelf under.”

Selmi sprang upp. Hennes barm häfde sig våldsamt. Hon började ana rätta förhållandet. Men innan hon hann säga någonting, grep fyrvaktaren henne i armen och drog henne ned bredvid sig på soffan, i det han utbrast:

“På den tiden ströfvade den ryske officeren, hvilrens namn jag aldrig hört, ty Katri höll det hemligt, i förening med Nikita omkring i nejden. Jag anade, att de ville åt Katris barn, och därför tog jag det, samt flydde vesterut och...”

“Det är då jag!” utropade Selmi med darrande stämma och sprang åter upp.

Jakob Rautio sänkte hufvudet mot bröstet och teg.

“Säg, är jag Katris dotter,” ropade Selmi och grep fyrvaktaren i armen. “Är jag hennes dotter?”

“Ja”, svarade Jakob sakta.

Selmi vacklade baklänges, men snart hemtade hon sig, och utbrast, i det hon slingrade sina armar kring fyrvaktarens hals:

“Och det är ni, som räddat mig. Det är ni, som varit i fars ställe för mig. Tack, tack!”

Det låg en högre glans i Jakob Rautios blickar, då han upplyfte hufvudet.

“Din mor älskade mig ej”, sade han allvarligt, “men du har skänkt mig en dotters kärlek. Ska’ du alltid vara sådan, Selmi?”

“Ja”, svarade den unga flickan eldigt.

“Äfven om du skulle träffa din rätte far?”

“Min rätte far”, utbrast Selmi. “Kan jag då få råka honom?”

“Inte vet jag”, inföll Jakob lågt, “men besynnerliga händelser ske här i verlden, och så besynnerligt som att du skulle få återse din far, kan nog hända. I krigstider kan man vänta allt, mitt barn!”

“Kanske”, hviskade Selmi dröjande. “Men om ni

nu träffade den der otäcke Nikita, hvad skulle ni då göra?"

Jakob Rautio svarade ingenting, utan lyfte endast sin väldiga knutna hand. Deraf förstod nog Selmi hvad meningen var.

"Gå nu till hvila, flicka", sade fyrvaktaren mildt, "jag ska' vaka i natt också."

"Men far", vågade Selmi invända, "ni blir för trött och..."

"Se så, gå nu, du har mycket att tänka på... men, hvad är det för ett då! Ah, ett nödkott! Ett till och det så nära! Kom, Selmi, vi måste ned till stranden!"

Snart fanns ingen lefvande varelse mera i det lilla tornrummet.

II.

Far och dotter.

1.

Under det Jakob Rautio berättat sina ungdomshändelser, hade stormen tilltagit i styrka. Hafvet suckade och fräste och kring Moikepää fyr dansade det hvita skummet och kastade sina glänsande vattenperlor högt upp på fyrens smutsgrå väggar. Denna natt var det farligt för en seglare att bege sin in bland holmarne och skären. Hans undergång var icke långt borta, såvida han ej noga kände till den ytterst smala farleden.

Med våldsamt klappande hjerta följde Selmi den gamle fyrvaktaren trappan utföre, genom den lilla byggnings torftigt möblerade rum, tvenne till antalet, och vidare ut i fria luften. Vinden tjöt och dånade i nattvandrarne öron, men de hade så ofta hört denna musik, att de alls icke fästade sig dervid. Den smula väg, som

de hade att tillryggalägga, innan de nådde vestra stranden, fullbordades snart, utan att någon talade ett enda ord. Men, när de hunnit stranden, mot hvilken de höga böljorna våldsamt bröto sig, sade Jakob Rautio:

“Selmi, en dylik storm ha vi inte haft på hela sommaren.”

“Nej, det ha vi inte. Kan ni se någonting derute, far“, svarade den unga flickan och pekade utåt hafvet, der allt låg inhöljdt i ett mörker, ovanligt för denna årstid vid detta nordliga läge.

“Nej, ännu ser jag ingenting“, mumlade fyrvaktaren och skuggade ögonen med händerne. “Och att höra ett rop derifrån är också omöjligt. Men, hvem kan det vara, som gått inom fyren och der skjuter nöds-kott“, fortfor han med lågmäld stämma. “Hvem kan det . . . ah“, utbrast han högre och hans ögon blixtrade, “— ah, om det vore . . .“

“Hvad menar ni, far“, hviskade Selmi och slöt sig intill fyrvaktaren. “Ni talar så besynnerligt.“

“Jag menar, om det vore ryssar“, svarade Jakob Rautio och kastade vid dessa ord en pröfvande blick uppåt fyren, som strålade med det klaraste sken. “Jag behöfde blott släcka den, och . . .“ Härvid gjorde han en betydelsefull åtbörd och såg med genomträngande blickar på den unga flickan.

Selmi ryste. Hon blef i en hast så beklämd men hvarför, det visste hon icke.

Ett doft brakande hördes utifrån, derpå blef allt tyst.

Fyrvaktarens ögon stirrade utåt det upprörda elementet, liksom väntade han att i hvarje minut få se de skeppsbrutnes likbleka vålnader höja sig ur det skummande hafvet. Men snart fördes hans blickar till Selmi, som darrande smugit sig tätt intill honom.

“Gud vare deras själar nådig!“ mumlade fyrvaktaren och knäppte ihog de grofva händerne.

“Ni tror då att det var ett fartyg?“ hviskade Selmi med knappt hörbar stämma.

“Det var en båt, men en större båt, som slogs i stycken. Hade det varit ett större fartyg, skulle allt dånet hörts skarpare.“

“Se, far! Se, far!” ropade Selmi och pekade utåt.
 “Der kommer något svart! Store Gud, om det skulle
 vara . . . !”

“Det är en båt, och der är en! Flere. En hel flotta!”
 skrek Jakob Rautio med en stämman, som öfverröstade
 sjelfva stormen. “Min aning, min aning!”

Selmi bleknade, icke vid tanken på sin egen fara,
 om det verkligen var ryssar, utan för Jakobs skull, ty
 hon visste, att han i sitt förfärliga hat till allt hvad
 ryskt var och hette, skulle störta sig sjelf i förderfvet.

“Trör ni, att det är ryssar“, hviskade Selmi. “Hvar-
 för kan det inte så väl vara finnar?”

Skulle nog känt till farleden här, om det är kust-
 bor“, svarade Jakob lugnare. “Nej, Selmi! Nu få vi
 andra strider att utkämpa, än dem med hafvet. Efter
 så många års frid och ro har stormen kommit tillbaka.
 Jag hatar ryssarne så, som ingen kan hata dem, ty det
 är de, som förstört min jordiska lycka. Katri“, mum-
 lade han så lågt, att Selmi, oaktadt hon skärpte sina
 hörselorganer, ändå icke kunde uppfatta sammanhanget,
 “har väl den timme nu slagit, då du ska' bli hämnad?”

Framtiden, som plär lösa alla gåtor, till och med lif-
 vets, fastän den icke uppenbarar den för oss dödlige, skulle
 också ge svar på fyrvaktarens fråga, hvilken han ofta
 gjort sig, isynnerhet under de mörka och stormiga nät-
 terna.

Vid östra horisonten stod ett svart moln, likt en
 hotande jätte med blixterne i sitt våld. Han lössläppte
 dem och de flammade öfver hela himmelen, och upp-
 lyste klart för ett par sekunder den mörka taflan.

Ett svagt anskri undslapp Selmis läppar när den
 första blixten spred sitt röda skimmer öfver holmarne,
 de nakna klipporna och det fräsande vattnet, men det
 var icke för blixten som hon ryste, det var för den
 syn, som tedde sig på böljorna. Och äfven den härdade
 Jakob Rautio kände sig beklämd till sinnes, då han såg
 en mängd båtar hejdlöst slungas omkring längs stran-
 den, utan att kunna finna en hamn eller en kust, der
 de med säkerhet kunde landa.

“Vi förmå ej hjälpa dem“, mumlade han och lu-

tade sig mot en väldig sten, hvars nedre del sköljdes af vågornes skum.

“Hu, det är förfärligt“, suckade den unga flickan och dolde ansigtet i händerne.

Det förra brakets hördes för andra gången, men nu tätt invid stranden. Dånets var nu starkare, ty det för- enade sig med det hväsande ljud, som uppkom af vå- gorne, när de stormade upp på stranden. Jakob sprang några alnar tillbaka och satte händerne öfver ögonen. Selmi följde honom och hennes fina kropp darrade som en rö i stormen.

“Det är förfärligt“, mumlade fyrvaktaren, ty han kunde icke betvinga den tryckande känsla som påkom honom. “Här gå många lif förlorade!”

Hvad Selmi tänkte uppenbarade hon icke ens för vindens ilar.

På det förfärliga brak, som hördes längs stranden, följde ett anskri, som hördes genom stormen, och när det svarta jättemolnet ånyo utslungade tvenne klara, på hvarandra följande blixtrar, tedde sig för de på ön va- rande personernes blickar en syn, som skulle isat blo- det äfven på den med hafvets fasor förtrogne sjöman- nen. Så långt blickarne kunde nå, när blixternes sken föll på hafvet och stranden, syntes sönderslagna båtar och människor, som med dödsångsten i sina drag än slun- gades handlöst upp på stenarne, än rycktes tillbaka ut i djupet af de tillbakarullande vågorne, och försvunno för alltid. På en lång stund kunde hvarken fyrvaktaren eller Selmi få fram ett enda ord. Men slutligen utropade Jakob Rautio, och hans starka själ återfick i detta ögon- blick, när faran manade honom att hjälpa, hela sin spän- stighet:

“Till verket, Selmi! Rädda så många du kan!”

Hos den unga flickan försiggick en total förän- dring. Det qvinliga trädde i bakgrunden och den man- liga beslutsamheten, som trotsar allt för att uppnå må- let, förde henne framåt till handling. Lika oförtrutet som Jakob Rautio arbetade på att rädda de skepps- brutne, lika hastigt sprang också Selmi kors och tvärs, och hvarest hon vid blixternes sken, som blef allt star-

kare, upptäckte någon människa, der var hon också framme. Den annars så svaga qvinnan tycktes i dessa fasans ögonblick ha fått en mans hela styrka.

När hon så arbetat en stund, hvilade hon sig några ögonblick för att hemta andan. Vid det hon då lät sina blickar hvila på hafvet, och en klar blix i det samma upplyste det när och fjerran, såg hon på ryggen af en svartgrön våg, rosenfärgad af eldskenet, tvenne kroppar som kastades i land. Här var icke längre fråga om någon hvila. Beslutsamt störtade hon fram och lyckades att efter stora ansträngningar rycka de båda skeppsbrutne, den ene först och den andre sedan, undan de rasande vågorne, hvilka sträckte sina våta armar långt upp på stranden för att draga till sig de rof, som den för några ögonblick släppt ifrån sig.

“Gud vare lof“, pustade hon och torkade svetten ur pannan. “Det var nära att de blifvit ryckta ifrån mig. Men, hvad är det för uniform?“ fortfor hon och lutade sig ned mot den ene. “Jag känner den inte! Tänk om fars aning skulle besannas? Om det vore ryssar!“

I detsamma nalkades Jakob Rautio med stora steg. Hans ansigte var mörkt och ögonen blixtrade af en sällsam eld.

“Det är ryske jägare“, sade han och stannade vid Selmis sida. “Jag har känt igen uniformen.“

Selmi darrade. *Hennes* aning hade, lika litet som Jakobs, slagit fel.

“Jag har lyckats rädda omkring tolf stycken“, fortfor Jakob med dyster stämma. “Hur många ha fallit på din lott, Selmi?“

“Jag har inte räknat dem ännu“, svarade den unga flickan vemodigt, “men åtminstone är det så många som ni har räddat, far. Kom hit, kom hit ska' ni få se. Den här karlen är bestämdt en officer, och så blek han ser ut se'n! Min Gud om han vore död!“

Jakob Rautio lutade sig ned öfver den, som Selmi utpekade, men studsade ögonblickligen tillbaka. Hade Selmi varit mera skarpsynt, skulle hon utan tvifvel sett den dödliga blekhet, som spred sig öfver fyrvaktarens ansigte, men hon märkte ingenting, ej heller kunde hon

höra de korta meningar, som Jakob frammumlade, under det han ånyo lutade sig öfver främlingen och noga undersökte honom. Sedan hon en god stund väntat på svar, sade hon med låg stämma:

“Hur är det med honom, far? Är han död, eller . . .”

“Han lefver“, afbröt Jakob med sväfvande stämma, “och hans kamrat med, tror jag.“

Fyrvaktaren gick bort till denne, som låg endast ett par alnar ifrån den först nämnde, och då han med af ångest klappande hjerta lutade sig öfver honom, blef han lika blek som tillförne. Han nämnde äfven här ett namn, men vinden förde det bort med sig, och ingen lefvande varelse hörde det. Då Jakob för andra gången böjde sig ned öfver den undersätsige, svartmuskige karlen, gnistrade det till af raseri i hans ögon och han mumlade med qväfd stämma:

“Perkele wietewä wänäläinen! (Må f—n ta dig, ryss!)“

En värre förbannelse kunde aldrig Jakob Rautio uttala. I hela östra Finland, der rysshatet var uppdrifvet till det högsta, är uttrycket “wänäläinen“ ungefär liktydigt med det svenska “bof“. När vi nu veta, att Jakob icke allenast tillbragt största delen af sin lefnad vid wiborgska gränsen, utan äfven blifvit tillfogad ett djupt hjertesår af ryssar, så är det visst icke att undra på, om han ännu en gång i sin förbittring högre uttalade sin förbannelse:

“Perkele wietewä wänäläinen!“

Detta sista utrop hörde Selmi, men hon förstod ingenting deraf. Med den fina urskilning, som är qvinnan, så att säga, medfödd, begrep hon likväl, att något låg under fyrvaktarens utrop. Hon sade för den skull, i det hon smekande lade sin hand på Jakobs skuldra:

“Ni är vred, far! Säg mig, hvad menade ni med det ni nyss sade?“

Jakob spratt till vid den lätta beröringen af Selmis hand och rätade upp sin jättekropp.

“Ingenting, ingenting, Selmi“, mumlade han och for med handen öfver pannan. “Men, här står jag och glömmar att de skeppsbrutne behöfva hjälp. Kom, Selmi! Vi vilja föra in dem.“

Efter en timmes strängt arbete blefvo omkring tjugu ryssar inburne i fyrvaktarens boning vid foten af Moikepää.

De tvenne män, som väckt Jakobs uppmärksamhet, blefvo införde i det bästa rummet. Alla dessa qvicknade till om några timmar, och då morgonsolen uppgick klar, lyste den på sönderslagna båtar och ryske soldater, som längs stranden uppsökte hvad som kastats i land, i synnerhet gevär.

2.

Kapten Alexander Strogoi, så hette befälhafvaren öfver de skeppsbrutne ryssarne, hade en ganska lång tid varit i trakten af Petalaks, i akt och mening att hålla de oroliga närpesbönderne, hvilka tidt och ofta uppviglades af partigångare, i tukt och ordning. Namnet Strogoi betyder "sträng" på ryska, och kaptenen med detta namn gjorde äfven allt, för att rättfärdiga dess betydelse. Dock framfor han icke på ryssarnes vanliga sätt med mord och brand, och tillät icke heller sine underlydande att göra det, tvertom sökte han att genom rättvisa skaffa sig den lydriad han fordrade. Detta sätt att gå till väga gjorde också, att bönderne en tid höllo sig stilla. Men, då inträffade Ridderhjerta, och han började att både till sjös och lands företaga expeditioner. Ofta sammandrabbade han med Strogoi, och lyckan var ibland gunstig mot ryssarne, ibland mot svenskarne. Under denna oroliga tid funnos många lysande bevis på den finska tapperheten och segheten, och ryssarne buro stor fruktan för närpesböndernes sälbössor, med hvilka de träffade säkert och på långt håll. Mången vacker och behjertad handling utfördes. En del har blifvit antecknad i häfderne, men de fleste skola öfverlemnas åt glömskan, när det slägte, som då kämpade, ger rum för ett annat. Så omtalas det ännu, hurusom en mängd qvinnor, mest äldre, medan deras män och söner voro ute på ett ströftåg, sammanrotat sig, och lockat en trupp

kosacker ned i Hemträsket, straxt söder om Korsnäs, och der tagit dem till fånga utan blodsutgjutelse. På detta och flerahanda sätt, såsom då till och med barn lade sig i försåt och fällde enskilda ryssar, visade närpesboerne sin fosterlandskärlek. Hade svenska regeringen blott skickat bönderne ett tillräckligt antal dugliga gevär och organisatörer, så hade ryssarnes vistelse i den trakten sannerligen icke blifvit långvarig. Nu veta vi hur det gick. Bönderne väpnade sig sjelfve, valde anförare bland sig, slogos här och der tappert och oförskräckt, men skingrades af sina bättre öfvade och sammanhållne fiender, och måste, för att undgå döden, fly till skogarne. Följden häraf blef också att ryssarne, som då hade fritt spelrum, sköflade och brände, skändade de värnlösa qvinnorna, och utöfvade alla de grymheter, som pläga vara krigets oskiljaktige följeslagare, i synnerhet i en här, sammansatt af så olika element som den ryska.

I och med kapten Strogais ankomst till Moikepää förändrades fyrvaktarens sinnelag helt och hållet. Den smula glädtighet, han tillförne visat, försvann totalt. Han blef dyster och fåordig, och höll sig för det mesta uppe i lamprummet, derifrån han sällan tillät Selmi att gå utan hans sällskap. Men, då natten svepte sina skuggor öfver hafvet, öarne och skären, då syntes Jakob Rautio ofta vandra längs den lilla holmens stränder och se på hur långt ryssarne kommit i sitt företag, att lappa ihop de båtar, som icke voro för mycket skadade. Hvad han då tänkte är lätt gissadt. Det fanns säkerligen i hela Finland ingen, som skulle blifvit gladare än Jakob Rautio, om ryssarne med det fortaste lemnat Moikepää.

En natt hände det att han vid framkomsten till båtarne fick se en af ryssarne, som förglömt sig der och fallit i djup sömn i en af de mindre farkosterne. Jakob studsade, ty det var just denne ryss som han mest fruktade. Sedan stormnatten hade han icke sett honom. Nu tycktes det som om en högre makt återigen ville fresta honom. Tyst som en ande lutade han sig ned öfver den sofvande ryssen, hvilkens mörka, i ett

kolsvart helskägg innefattade ansigte till och med under sömnen hade ett otäckt, hånfullt utseende, och hans läppar skälfdes af inre raseri, då han ånyo mumlade sitt:

“Perkeleen wietäwä wenäläinen.”

Hvad hade väl denne ryss gjort honom, Jakob Rautio?

En eftermiddag, då fyrvaktaren befann sig ute på fiske i närheten af vargö Gaddar var Selmi ensam uppe i tornrummet. Ända sedan morgonen hade hon sutit så godt som inestängd, ty Jakob hade uttryckligen förbjudit henne att lemna sin plats förrän han kom tillbaka. Många gånger hade den unga flickan öppet yttrat sin förundran öfver denna fångenskap, och omtalade, att hon en gång mött kapten Strogoi, som nästan hvarje dag steg upp i fyren, antagligen för att rekognoscera, i trappan. Kaptenen hade då samtalat med henne, ja varit så vänlig, att han klappat henne på kinden. Och hon slutade sitt anförande med dessa ord:

“Jag begriper inte hvarför ni, far, är så hätsk på kaptenen! Han ser ju så god ut.”

Jakob Rautio mumlade några för Selmi otydliga meningar. Derpå sade han med en viss skärpa i rösten:

“Jag, som erfarit mera af världen än du, kan bäst döma i en sådan sak. Det finnes ett talesätt bland oss som heter: Niin se puhta kahtowa luulis, och det betyder på svenska: 'Så skulle den tro, som tittar ned från trädet.' Meningen härmed är, att endast den, som ser saken från dess rätta synpunkt, kan bedöma den rätt. Vänta du, Selmi, till dess du en gång, som väl också blir din lott, får lära känna våra fiender, jag tror inte att du då så obetingadt ska' hysa förtroende till en ryss, äfven om hans ansigte uttrycker en smula godhet.” För sig sjelf mumlade han: “Han är bättre än jag trodde. Om inte den der förb—e Nikita, den svarte lufvern vore med ändå. Men jag kan ännu vara lugn, ty hvarken han eller den andre ha känt igen mig. På aderton år förändras man också mycket.”

Nu känna vi således till orsaken till fyrvaktarens raseri, då han fick syn på den svartmuskige ryssen, som icke var någon annan än den, som beröfvat honom lif-

vets hela glädje. Hvem den andre, hvarmed han menade kaptenen, var, får läsaren sjelf fundera ut.

När qvällsolen strödde sitt gyllene skimmer öfver hafvets yta, som nu var lugn, öfver skogarne och de enstaka träden på holmarne, öfver de nakna skären, och den lätta aftonvinden smekande berörde båkens sidor, då stod Selmi vid ett af de fönster, som vette åt land till. Hennes tankfulla blickar sväfvade från holme till holme, från skär till skär, och stannade till slut vid den blåsvarta rand, som i öster utmärkte Petalaks' steniga udde.

“Återigen har det skett en förändring här“, hviskade hon och lutade den heta pannan mot den kylande fönsterrutan. “Så besynnerlig far har blifvit igen och med hvilka blickar ryssarne se på honom! Månne det kan synas på far, så vill jag ändå kalla honom, ty han har varit så god emot mig, att han är en ifrig rysshatare? Det måtte väl göra så eftersom den ryske kaptenen och hans svarte följeslagare alltid följa fars steg! Hu då!”

Efter en stunds tystnad återtog hon sin vandring och gick till det motsatta fönstret, hvarifrån hon hade en den herrligaste utsigt öfver Bottnen. Hennes mörkbruna, svärmiska ögon följde med barnslig nyfikenhet de hvita segel, som rörde sig derute, och hon kände sig så besynnerlig till mods. Ungefär så brukade sagans “skön jungfrun“ stå lutad mot fönstret i qvällens timme och beskåda de skepp, som närmade sig, om icke tilläfventyrs någon “riddare bald“ i glänsande hjälm och rustning snart skulle ligga för hennes fötter. Selmi hade läst ganska mycket, och under de långa mörka höstaftnarne var det hennes käraste sysselsättning, att med fyrvaktaren få samspråka om hvad som fordom timat; om den förgångna tidens mystiska sagor. Något i den vägen måtte också ha rört sig inom Selmis bröst i detta ögonblick, ty högre glänste hennes blickar, och högre gick barmen, då hon med klingande stämma började sjunga denna visa, allmän i hela Finland:

“Minä seisoin korkialla wuorella,
Wikeri äisissä laksoissa.
Näin, näin, laiwan sejlawa,
Kolme krewiä lajwalla.

Ja he laskiwat laiwansa rannalle,
 Käwiwät maalle astumaan.
 Ja se nuorempi krewistä kaikista,
 Tuli minua kihlamaan.

Ja, hän otti sormuksen sormesta.
 Ja se oli kultainen — — — — *

Längre hann icke Selmi, ty en högväxt man, som i början af visan sakta öppnat dörren och, utan att göra det minsta buller, inträdt, afbröt henne nu med denna ryska helsning:

“Sdrasstuj milinka (God qväll, mitt kära barn)!“

Selmi vände sig hastigt om och rodnade djupt, då hon befann sig öga mot öga med kapten Strogoi. Som hon icke förstod det främmande tilltalet, sade hon med sakta röst:

“Jag förstår inte hvad ni säger, kapten!“

“Jaså, förstår inte“, svarade kaptenen på bruten svenska. “Men ni talar väl finska då?“

“Nej.“

“Och är finska!“ utropade kaptenen, i det han förundrad slog händerne tillsammans. “Det var besynnerligt!“

När Selmi nu blickade in i ryssens ögon, och såg att godhet och vänlighet så tydligt afspeglade sig i dem, då tog hon mod till sig och bad:

“Gör inte far något ondt!“

Ryssen log, men blott för ett ögonblick. Derpå återfick hans ansigte sitt vanligtvis allvarliga uttryck,

* Jag stod på den höga klippan
 invid den glittrande viken.
 Då såg jag ett seglande fartyg.
 Tre grefvar funnos derpå.

Och de lade sitt fartyg vid strand,
 och började stiga i land,
 Och den yngste af alla de grefvar,
 Kom att bjuda mig sin hand.

Och han tog ringen från fingret,
 Och den var af guld!

och han sade, i det han trädde fram till fönstret och fattade Selmis händer:

“Jag vill inte din far något ondt, och så länge han lyder, är han fredad. Men, det är högst besynnerligt“, fortfor han och fixerade skarpt den unga flickan, “att hvarje gång jag ser din far eller dig, kommer jag att tänka på förflutna tider. O, nej!“ utbrast han och lutade hufvudet i ena handen, “allt är blott en synvilla. Hon är och förblir död!“

Efter en stunds tystnad, hvarunder Selmi betraktade den medelålders ryssen än med nyfikna, än med intresserade blickar, utbrast denne återigen:

“Säg mig, Selmi, är fyrvaktaren din far?“

Hade icke skymningen i tornrummet varit så stark, skulle Selmis djupa rodnad utan tvifvel ha förrådt henne. I samma ögonblick som ryssen framställde sin fråga, vände han sig också utåt hafvet. Det var en ren tillfällighet, som denna gången räddade Selmi.

“Ja“, svarade hon så lågt, att knappt ryssen hörde det.

Han svarade icke, utan såg alltjemt forskande utåt hafvet. Det syntes tydligt, att han nu förgätit hvad han frågade om. Så kom han att vända blickarne åt Moikepää grund, och det var med skärande stämman som han frågade, i det han pekade på en liten båt, som för fulla segel styrde mot fyren:

“Vet du hvem det der är?“

“Det är far“, svarade Selmi, icke utan ängslan, ty Jakob Rautio hade icke aktat nödigt, att låta ryssarne få kännedom om sin färd.

“Hvar har han varit?“

“Vid Moikepää grund för att fiska!“

Ryssen betraktade Selmi en stund med misstroagna blickar. Derpå sade han:

“Har han inga andra afsigter, tror du?“

“Hur skall jag kunna veta det!“ utbrast Selmi med fullkomligt oskyldig min, “och“, fortfor hon, i det hon fäste sina mörka ögon på ryssen, “hvad skulle det vara för afsigter?“

Ryssen mumlade några ord för sig sjelf och vände

sig bort. Han kunde icke uthärda blicken ur Selmis talande ögon. Med riktiga falkblickar betraktade han den lilla båten, som nu var nära land, och han sade, i det han närmade sig dörren med långsamma steg:

“Han måste redogöra för sin resa. Tiden är nu sådan, att man måste hysa misstroende till hvar och en, som blifvit ens fiende.“

Selmi fattade genast hvaråt kaptenen syftade med sitt dunkla tal. I detta ögonblick stod det klart för henne, att Jakob Rautio ansågs för en spion. Häftigt sprang hon fram på golvet, för att hålla ryssen tillbaka, men han var redan försvunnen.

“O, min Gud“, suckade hon och pressade händerne mot bröstet, “tänk om de vilda människorna göra honom något illa. Jag måste ned!“

I nästa minut fanns icke någon lefvande varelse i tornrummet. Med snabba steg ilade Selmi trappan utför och kom ned till stranden just som fyrvaktarens lilla båt lade till.

3.

Ungefär midt i trappan fanns en nisch, lagom stor för en person att stå uti. Då Selmi väl försvunnit och den nedre dörren tillslutits efter henne, syntes ett mörkt ansigte titta ut från den trånga nischen. Allt var tyst och mörkt i trappan. Efter en stunds väntan hoppade den gömde ned på trappsteget, spejade ännu en gång nedåt, och ilade derpå med raska steg uppför. En lätt tryckning på dörren till tornrummet och den sprang upp. Mannen trädde oförskräckt in, såg sig omkring några ögonblick och tillslöt derefter dörren utan att göra något buller.

Vid det matta skimmer, som uppifrån lampan föll öfver det lilla tornrummet, igenkänna vi Nikita. Varsamt gick han fram till det fönster, som vette mot norr, betraktade en stund fyrvaktarens båt, och då han såg

sine landsmän församlade dernere, öfverfor ett grymt leende hans mörka drag, och han mumlade halfhögt:

“Jag har nog känt igen honom. Ah, hämnden är då kommen! Men“, fortfor han och såg mäktiga funder-sam ut, “skulle väl Selmi vara hennes dotter? Ja, det slår inte fel“, fortsatte han med lägre stämma, “hon kan inte vara annat än hennes och hans dotter. Hon är lik båda! Obegripligt att inte kapten känt igen henne! Men, jag har gjort det! Ska’ jag yppa allt? Nej, Jakob kunde då misstänka oss, och skynda öfver till fastlandet för att skaffa hjälp! Allt måste ske tyst, och så länge han inte känner igen mig eller kaptenen, äro vi lugne. Båtarna äro snart färdige och om ett par dagar ska’ det vara afgjordt, och, få vi henne väl härifrån, då . . . då . . .!”

Nikita tystnade här och gick ett par slag öfver golfvet. Slutligen stannade han och mumlade ånyo för sig sjelf:

“På nitton år har han förändrat sig mycket, men en ryss har skarpa ögon. Han ser bättre än den hung-rige vargen, och om han en gång fått ett byte i sina klor, är han som örnen, han släpper det inte. De äro i mitt våld, ha, ha, ha!”

Med flammande blickar såg han sig omkring i rum-met. Han betraktade länge den svåra lodbössan och sabeln, hvarunder han mumlade långa, otydliga mening-ar. På sistone föllo hans blickar på den skarpslipade knifven bredvid sabeln. Han studerade och betraktade närmare det lilla vapnet. Med darrande hand nedtog han det slutligen och smög sig fram till fönstret. Vid den första blick han kastade på knifskäftet, var det nära att han gifvit till ett anskri, ty i skäftet upptäckte han tydligt ett N inskuret. Efter nitton års förlopp syn-tes det ännu lika tydligt.

Nikita stod som förstenad och kramade våldsamt knifven mellan sina fingrar.

“Det är min“, utbrast han med dyster stämma och såg närmare på vapnet, “och här sitter ännu blodet kvar. Det var på björnjakten han fick det såret, och han sjönk ned på den kalla drifvan. O, att han aldrig

rest sig mera! Efter nitton långa år står denna natt tydligt framför mig, ty det var då som jag flydde, emedan jag fruktade tavasternes hämnd. Hvarför har han gömt knifven? Kanske för att ge mig banesåret med den! Nej, det får inte ske — — jag — —“

Med dessa ord förde han knifven till sitt bälte, men hejdade sig på halfva vägen.

“Han skulle märka det, när han får se att knifven är borta“, mumlade Nikita och vägde det lilla vapnet i handen. “Och han får inte märka något ännu. Om jag nu tar knifven, ska’ han röra upp himmel och jord och kaptenen skall få veta sammanhanget. Då går Selmi mig ur händerne. Således knifven eller flickan! Bah!“ utbrast han föraktligt och slungade med styrka knifven mot golvet, “skulle jag inte föredra en qvinna! Nikita, hvar är din fordna styrka och beslutsamhet! Hvar? Ha dessa nitton åren försvagat din själ?”

Efter några ögonblicks begrundande hängde Nikita knifven på sin plats och vände om för att gå, men han hade icke uttagit många steg, förrän han tvärstannade och lyssnade uppmärksamt. Hans ansigte blef än mörkare, och med halfqväfd stämma pustade han:

“Det är Jakob, som kommer. Nu är ögonblicket inne! Han eller jag!”

Med dessa ord sprang han tillbaka, ryckte ned knifven från väggen och ställde sig midt på golvet. Lampskenet föll klart på Nikitas mörka drag, och ökade glansen i hans flammande ögon.

Dörren stöttes häftigt upp. Ett oartikuleradt ljud hördes från ryssens läppar, och han kramade våldsamt knifskäftet.

Då Selmi med ångsten målad i sina drag kom ned till stranden höll Jakob Rautio på att lägga till, såsom förut blifvit nämndt. Skymningen hindrade den unga flickan att se de moln af bekymmer och vrede, som lägrade sig på fyrvaktarens panna, då han varseblef de ryske soldaterne och midt ibland dem kapten Alexander

Strogoi. Icke heller kunde hon höra de täta utrop, som kommo öfver Jakobs läppar.

Snart var den lilla farkosten säkert förtöjd, och Jakob ämnade fortsätta sin gång upp till fyren, liksom om ingenting hade inträffat, då kapten Strogoi ställde sig i hans väg, och med hotande uppsyn frågade:

“Hvar har du varit?”

“Der ute och fiskat“, svarade fyrvaktaren med fullkomligt lugn stämma och pekade åt Moikepää grund till. “Och här ser ni att fångsten varit rätt god“, fortfor han och upplyfte med detsamma en tung kasse.

Selmi började andas friare då hon märkte Jakobs lugn, men hennes oro återkom, när kaptenen i hotande ton fortfor:

“Du har varit ut för att spionera. Du vet att finnarne ligga vid kusten, och vill ge dem ett tecken. Tag honom“, fortsatte ryssen, och hans ögon blixtrade, “han måste bevakas med yttersta sorgfällighet.“

Ett par soldater skyndade fram, men innan de hunno lägga hand på fyrvaktaren, som blek af vrede stod alldeles orörlig och betraktade kaptenen, hade Selmi redan ilat fram och kastat sig till ryssens fötter. När kapten Strogoi såg den vackra flickan i denna ställning, ryggade han ett par steg tillbaka.

“Ni lofvade för en stund sedan, att ni ej skulle göra min far något illa“, sade Selmi och sträckte ut sina armar mot ryssen. “Håll nu ert löfte, ty han är oskyldig. Ingen af de närmaste holmarne är bebodd. Hur skulle han då kunna göra något tecken. Nej, kapten Strogoi, min far är oskyldig, det — —“

“Stig upp, flicka“, afbröt henne kaptenen något mildare. “Du känner inte till hur stor försigtighet man är tvungen att använda under dessa tider. Jag, som af stormen blifvit kastad hit och fått mina båtar förstörda, jag har tusen gånger större skäl nu än annars, att vara försiktig. Dock tror jag dig, när du på detta sätt bedyrar att fyrvaktaren är oskyldig. Tillbaka så länge“, fortfor han och vinkade åt soldaterna, “din far skall få gå fri här, men utom holmen får han inte vidare komma. Hör du det“, utbrast han och såg med

stränghet på Jakob, som nu andades lättare. "Vi skola bevaka alla dina steg."

Jakob Rautio svarade ingenting, han bugade sig icke ens för den honom bevisade nåden. Detta föll ej heller kapten Strogoi riktigt på läppen, och han stod just i begrepp att befälla Jakob att ödmjuka sig inför den, som nu hade makten, då en blick ur Selmis mörka ögon träffade honom. Kaptenen blef förvirrad och befallningen blef aldrig utsagd.

"Kom, Selmi", ropade Jakob och tog den unga flickan vid handen, "en dyster aning trycker mig. Jag kan inte bli lugn förrän jag är uppe i tornrummet."

Soldaterna skingrade sig öfver den lilla holmen. En del återvände till Jakob Rautios boning, der de förnötte tiden med spel och dryckjom; en annan del återgick tillbaka till det afstannade arbetet med båtarna.

Utän att säga ett enda ord ilade Jakob Rautio fyrtrappan uppför, hack i häl följd af Selmi.

De första ord, Selmi hörde honom uttala voro dessa:

"Perkeleen wietävä wenäläinen!"

Då hon såg Nikita i tornrummet och med den skarpa knifven i handen, trängde sig en förfärlig aning på henne, och hon utropade under den högsta ångest:

"Gud beskydde oss!"

"Ha, ha, ha!" skrattade Nikita vildt och svängde knifven öfver sitt hufvud, "du ser att jag har återtagit min egendom. Efter nitton långa år har jag ändteligen återfunnit det vapen, som är bestämdt att bli din bane. Så har jag svurit framför Öbrasbilden. Det berättade jag dig på björnjagten för nitton år sedan, och om du glömt det, ska' du få höra det en gång till."

Då Selmi hörde dessa ord från ryssens läppar, störtade hon fram till Jakob Rautio, som ej olik en marmorbild stod framför sin dödsfiende.

"Den mannen skulle således vara — —!"

"Nikita, ja!" afbröt fyrvaktaren med dof stämma. "Det är den skurken, som röfvat hela mitt lifs glädje. Han är en ande från afgrunden och ej en menniska!"

“Nikita, Nikita“, hviskade Selmi med darrande stämman och drog sig bakom fyrvaktaren. “O, min Gud, det är han, som min stackars mor — —“

“Jaså, han der har talat om allt för er“, afbröt Nikita, som hört Selmis ord. “Då har han väl också talat om att er far — —“

“Tig!“ dundrade fyrvaktaren och sprang fram. “I samma ögonblick som du nämner ett enda ord mera, så — — —.“

Och vid denna hotelse ryckte han med en snabb rörelse, den Nikita icke kunde förekomma, den tunga lodbössan från väggen.

Nikita bleknade, ty han såg att han omöjligt kunde motstå sin i krafter så öfverlägsne motståndare. Likväl sade han och drog sig försigtigt åt sidan:

“Ge rum, Jakob!“

“Ge rum“, svarade fyrvaktaren med hånfull stämman, “hvarför ska’ jag göra det. Jo, därför att du och dine kamrater sedan må slita mig i småbitar! Nej, du“, fortfor han med dof stämman. Ensamme må vi häruppe afgöra hvem af oss som ska’ dö. Du har den knif, hvarmed du en gång sårat mig. Du har väl sett att blodet ännu sitter kvar. Det är mitt blod“, utbrast han med förfärlig stämman och trädde närmare ryssen, “och det kräfver vedergällning. Försvara dig.“

“Far, far“, ropade Selmi ångestfullt och störtade fram, “du bereder vår undergång.“

Fyrvaktaren betraktade några minuter med en faders ömhet den unga flickan. “Din mor var mig kär“, sade han med djup stämman och lutade sig ned öfver Selmi. “Jag har älskat dig också, men på annat sätt, och så länge jag har en enda bloddroppe i mig, vill jag försvara dig.“

Ett hånfullt leende spelade på Nikitas läppar, då han inföll:

“Men det finnes en annan, som har större rättighet till henne, och han har sökt sin dotter öfver hela Finland.“

Jakob Rautio torkade pustande svett dropparne ur pannan. Det var en påkostande stund för den starke

mannen, ett riktigt Gethsemane. En lång stund stred han med sig sjelf, antingen han skulle yppa allt för Selmi nu, eller afbida tiden. Men han kom dock till den slutsatsen, att det måste ske nu, ty annars vore det måhända för sent. Han anade, att hans lif icke skulle blifva så långt till.

“Nikita“, sade han med dyster stämma och satte bösskolfven mot golvet, hvilket föranledde ryssen att sänka den hotande knifven, “när jag för nitton år sedan jagade dig genom tavasternes land, föga kunde jag då ana, att vi skulle mötas här ute på Moikepää, och föga kunde jag också ana, att försynen skulle föra hit fadren till Katris dotter. Stilla, mitt barn“, fortfor han då Selmi störtade fram och med en konvulsivisk rörelse grep honom i armen, “låt mig sluta; jag har endast några ord till att säga, sedan vill jag dö med mine fiender. Händelserne ha gestaltat sig till min nackdel ända sedan kapten Strogoi kom hit. Omhvärfd af spioner, som bevaka mina steg, får jag inte ens hänge mig åt fisket. Jag är en fånge. Men, kom ihåg, att jag är en finne, en tavast, och att jag ända från tidigaste barndomen insupit mine bröders hat mot er, moskoviter. Jag får inte ge mig fången, jag måste kämpa, och ingen ska’ sedan säga åt fyrvaktaren på Moikepää, att han svek sin pligt. Det finnes ett finskt ordspråk, som heter sålunda: ‘Sanasta miestä sarwesta härkää’, och det betyder på svenska: ‘Mannen tar man på ordet, oxen vid hornen.’ Har du nu förstått hvad jag menar, Nikita Tolstoi? Ja, jag ser att du har gjort det. Jag har lofvat att kämpa, och du måste ta mig på ordet. Jag ger mig aldrig. Men, förrän jag börjar kampen med dig, Nikita Tolstoi, med dig, som gjort hela mitt lif bittert, vill jag inte, att Selmi, denna blomma, som jag vårdat så länge här ute, ska’ vara i ovisshet om hvem som är hennes far, ty det kan ju lätt hända att både du och jag stupa här uppe.“

Då Jakob Rautio uttalade dessa ord, såg han så mörk ut som ett bistert åskmoln, och rätt så modig Nikita var, kunde han icke befria sig från den ångest, som påkom honom vid dessa hans fiendes ord. Hans

knän darrade och läpparne framhviskade något, som lät alldeles som:

“Gospodi pomiloi (Herre, förbarma dig).“

Jakob Rautio fortfor, i det han med ömhet drog Selmi intill sig:

“Hör nu, mitt barn, hvad jag skulle sagt dig för många dagar sedan. Då kunde jag det ej, ty jag fruktade att förlora dig; nu måste jag det, emedan jag anar att min tid är ute, och du således skulle stå utan skydd. Din far — — är — — är — —!“

Namnet stockade sig i halsen. Jakob kom inte ut med det.

“Hvem är det, hvem är det!“ ropade Selmi med hämmad andedrägt.

“Det — — är — — kap — — ten Str — — Strogoi.“

Ett anskri hördes från Selmis läppar och hon skulle sjunkit till golfvvet, om icke Jakobs starka arm hållit henne uppe. Detta ögonblick ville Nikita begagna, för att smyga sig undan, men Jakob såg i förtid hans uppsåt, och skrek, i det han med högra armen svängde den tunga lodbössan öfver sitt hufvud lika lätt, som om det varit en smäcker värja:

“Ett steg till och jag krossar din fördömda rysskalle. Vår räkning är inte uppgjord ännu!“

Nikita sprang tillbaka med en förfärlig ed på sina läppar.

“Sansa dig, Selmi“, hviskade fyrvaktaren och smekte den unga flickans kinder. “Detta ögonblick skulle ändå en gång inträffa. När jag för några dagar sedan var vid Petalaks hörde jag kapten Strogoi omnämnas. Jag visste ej då, att han var densamme, som fått Katris kärlek. Det är en rättskaffens man och en duktig krigare, såsom jag hörde, och det gör mig glädje. Jag bär ej något hat till kaptenen; jag står ej efter hans lif, ty då skulle kanske Katris salige ande vredgad blicka ned på mig. Gå du ned, mitt barn, omtala allt för kaptenen och lemna mig ensam med Nikita. Vi ha en gammal räkning att uppgöra oss emellan.“

“Nej, min får“, utbrast Selmi och omfattade Jakobs knä, “jag går inte, såvida inte du följer med. Skall

inte min rätte far förlåta dig, när det är du, som tagit vård om hans dotter! Ack jo, jag är säker derpå. Är han så god som du säger, skall han förvisso beskydda dig, och — —“

“Inte ett ord mera i den saken“, afbröt Jakob Rautio allvarligt, och höjde ånyo bössan mot Nikita, som för andra gången gjorde min af att smyga sig undan. Denna gång måste de båda fienderne sammandrabba, ty de hade kommit hvarandra på lifvet. Selmi såg det, hon ville ropa för att påkalla hjälp, men rösten svek henne och med en tung suck sjönk hon ned på golvet vid dörren.

Jakob hade kastat lodbössan, som var för ovig att i längden handtera, ifrån sig, och ryckte till sig sabeln. Med detta vapen sprang han på Nikita, men denne vek skyndsamt undan, och ställde sig med ryggen mot väggen för att ha stöd.

“Du måste dö“, ropade fyrvaktaren och hans ögon blixtrade af hat. “Du har tillfogat mig för mycket ondt, att du ska’ få lefva.“

Nikita Tolstoi svarade ingenting. Hans läppar voro hårdt sammanbitna, och med den yttersta försigtighet följde han sin dödsfiendes minsta rörelser. Hans lif berodde också på den skicklighet han kunde utveckla.

Ett kraftigt hugg, som Jakob Rautio måttade åt hans hjerta, undvek han endast genom att hastigt springa åt sidan. Härunder lutade han sig framåt, knifven blänkte en sekund mot lampan öfver de kämpandes hufvud, och borrhade sig derpå in i fyrvaktarens venstra arm.

Jakob uppgaf ett rytande likt en jättes, då han kände att han var sårad. Ännu en gång höjdes sabeln, men åter förfelade han sitt mål, ty som en orm slant ryssen undan, och närmade sig derunder allt mera åt dörren till. Jakob märkte denna hans afsigt och störtade fram just som Nikita skulle hoppa öfver Selmis till utseendet liflösa kropp. Med blixstens hastighet svängde fyrvaktaren sabeln omkring sitt hufvud och när den föll, träffade den ändteligen sitt mål. Vrålände sjönk Nikita ned bredvid Selmi, och ur ett stort hål i bakre delen af hufvudet forsade en tjock blodström utåt golvet.

Jakob Rautio lutade sig öfver den fallne, och skulle just taga Selmi på sina armar för att bära henne upp i lampan, emedan han anade att striden skulle komma att fortsättas af ryssarne, då i detsamma dånet af ett kanonskott hördes från sjön. Som ingen storm var, kunde det icke gerna vara något nödslott.

“Ändteligen kommer hjälpen“, mumlade fyrvaktaren och lyssnade. “Ridderhjerta har fått spaning på den kosa ryssarne tagit. Men, troligtvis kommer hjälpen för sent, ty jag — —.“

Ett rop nedifrån afbröt hans tankegång, och det ropet ljöd så här:

“Upp och släck fyren! Finnarne äro öfver oss!“

Jakob igenkände kaptten Strogais stämma, och ett besynnerligt leende öfverfor hans jernhårda ansigte, då han mumlade:

“Må fadren sjelf hemta sin dotter. Jag har blifvit satt till fyrvaktare här. Svenske konungen är min herre, och förrän svenskarne befalla mig att släcka fyren, gör jag det ej. Förr döden på min post!“

I detta ögonblick hördes snabba steg i nedersta delen af trappan. Då betänkte sig Jakob icke många sekunder. Hastigt tillslöt han den låga dörren, bomade väl för den, och ställde sig framför, beredd att sända det dödande hugget mot den, som först stack in hufvudet.

“Öppna, öppna!“ skrek en stämma utanför. “Öppna, annars hugga vi dig i stycken!“

“Öppna sjelf“, svarade Jakob Rautio med lugn stämma. “Men jag försvarar till det yttersta min post. Vapen har jag tillräckligt.“

“Hitåt, soldater“, ropade samma röst, hvilken tillhörde kaptten Strogai, “storma dörren!“

Det ena kolfslaget efter det andra dånade. En liten stund motstod dörren alla ryssarnes ansträngningar, men slutligen svigtade den, och en öppning blef gjord.

Jakob högg till, och en af fienderne tumlade vrålande utför trappan. Men flere kommo i stället och inom kort var en så stor öppning gjord, att två man kunde tränga sig igenom.

Då slungade den jättestarke fyrvaktaren sabeln in bland fienderne och krossade hufvudet på en. Derpå fattade han tag om den grofva bösspipan med båda händerne och med upplyftad kolf inväntade han anfallet.

4.

Se här hvad som händt på fastlandet under det ryssarne voro på Moikepää!

Sedan ryssarne i närheten af Pörtom by blifvit i grund slagna af Ridderhjerta, flydde de åt nordvest, i hopp att der finna någon undsättning från Denisoff. På det omenskligaste sätt plundrade de först och brände sedan Moikepää by, belägen icke långt från hafvet. Här blefvo de för andra gången öfverraskade af en afdelning af Ridderhjertas trupp, och som de voro spridde för att plundra, var deras motstånd icke heller särdeles hårdt. Efter en halftimmes strid gingo de ombord på uppsnappade båtar, och begåfvo sig till sjös, oaktadt stormen allt mera tillväxte. Ridderhjerta med sin afdelning kom samma eftermiddag fram till Moikepää by och tog der sitt högqvarter under afvaktan på båtar, utan hvilka han naturligtvis icke kunde förfölja sin slagne fiende, den han ansåg så godt som redan tagen. För att den icke skulle komma undan, utsände han patruller längs stranden, både söderut och norrut, och hade de befallning, att genast inrapportera om ryssarne gjorde något försök till landstigning. Men då befälhafvaren väntat länge och väl, och ingen kunskapare syntes komma tillbaka, tog han för gifvet, att ryssarne under den svåra storm, som uppstått, lagt till vid någon af holmarne. Han lät för den skull tillsäga kunskaparne, att de skulle samla ihop så många farkoster de kunde få tag uti, heldre än att ligga i overksamhet och kika utåt hafvet. Detta gjorde att han på aftonen andra dagen hade tio ganska stora båtar till sin disposition. Några smärre

kanoner, eller egentligen nickhakar, af hvilka två voro ryska byten, fördes ned på båtarne, och snart var det färdigt till afresa. Men just som han hade börjat inskeppningen, kom ett bud och berättade, att en rysk trupp närmade sig från norr. Kanonerna fördes upp igen och jordvallar uppkastades. Femtio väl beväpnade män under en duglig partigångare stodo der bakom, färdige att bestå en dust.

En trupp af tio kosacker sprängde fram. De voro så nära, att bönderne tydligt kunde se dem i hvitögat. Då blottades en af haubitserna, kulan slog in i truppen och sprängde den totalt. På några timmar syntes icke flere kosacker, men i stället frambröt en infanteritrupp, antagligen i afsigt att storma bondlägret.

Ridderhjerta serverade sjelf den främste kanonen, och han hade befallt, att ingen fick lossa ett skott, icke ens visa sig ofvanför vallen förrän hans kanon hade brunnit af. Utan att ana, att finnarne hade mera än en kanon, stormade ryssarne fram med fälld bajonett, visse om segern.

Men Ridderhjerta låg i allsköns lugn bakom sin kanon, och först när ryssarne kommo på ett par stenkasts afstånd, då sprang han upp, ryckte till sig luntan, och lät skottet brinna af. Ryssarne studsade icke för den kulan, men när de andre haubitserne också blottades, då tvekade de synbarligen att gå framåt. Invid vallen möttes de af femtio säkra kulor och säkert är att hvarannan kula fällde sin man. Då först vände moskoviterne om, och då Ridderhjerta märkte det, sprang han sjelf upp på den låga vallen och kommenderade:

“Fäll bajonett, gå på!”

Det var just så, som finnarne ville ha det. Med ett gladt hurrarop sprungo de öfver vallen och kastade sig på de vikande ryssarne med den häftighet, att de (ryssarne) i vild flykt började uppsöka den skyddande skogen. Många stupade eller tillfångatogos under flykten och knappt mer än halfva styrkan kom undan.

Så hade Ridderhjerta nu vunnit en fullständig seger öfver det ryska partiet i den trakten, och det blef nu hans uppgift, att söka bemäktiga sig kaptan Strogois trupp.

Haubitzerne voro för andra gången förde ombord, men ännu hade icke alla kunskeparne återvändt. Ridderhjerta började bli orolig. Med armarne korsade öfver bröstet och hufvudet en smula sänkt vandrade han fram och tillbaka längs stranden af Moikepää by, och hans tankfulla ögon riktades esomoftast utåt hafvet, der längst bort i vester Moikepää fyr syntes som en liten klippa. Skulle det lyckas honom att bemäktiga sig Strogoi, eller skulle det misslyckas? Det var det, som alltjemt sysselsatte hans tankar. Lyckades han, var ryssarnes motstånd i den trakten brutet för en längre tid, annars skulle det för honom sjelf bli ganska svårt att reda sig.

Sedan han gått väl en timme fram och tillbaka, utan att tilltala någon och utan att tilltalas af de med farkosternes beväring sysselsatte bönderne, sade han ändteligen, i det gjorde en rörelse af otålighet:

“Det kan i sanning reta en lugnare person än mig, detta långa dröjsmål!”

Han hade knappt fått sista ordet ur munnen, förrän den siste kunskeparen anlände, trött och medtagen.

“Nå”, sporde Ridderhjerta med oro i sina drag. “Har du sett dem?”

“Nej, herr löjtnant”, svarade kunskeparen sakta. “Folket säger likväl, att ryssarne gått i land på Bredskär; andra att de förskansat sig på Halsö, och andra åter att de styrt så långt ut som till Moikepää båk.”

“Det är således ingen, som med säkerhet kan veta åt hvilket håll moskoviten flytt?”

“Nej, herr löjtnant.”

Ridderhjerta stampade i marken af förtrytelse. Han var således tvungen att bege sig af på vinst och förlust. Med hög röst befallde han för den skull, att båtarne skulle klargöras, ty innan skymningen inbröt, ville han vara på väg. Sjelf lade han verksam hand vid arbetet, och innan solen gick ned var allt i ordning. Han var sjelf den siste, som gick ombord, och största delen af flottiljen hade redan lagt ut, då en af kustens fiskare kom springande med andan i halsen:

“Vänta, vänta!” ropade han, “jag vill tala med befälhafvaren!”

“Det är jag, det“, svarade Ridderhjerta och hoppade i land. “Hvad vill du?”

“Jag har hört, att löjtnanten vill ge sig ut på jagt efter moskoviten!”

“Ja. Nå, än se'n då?” sporde Ridderhjerta otålig.

“Jo, då vet jag hvar han ska' kunna knipa dem.”

“Hvar? Säg det fort“, ropade löjtnanten och grep fiskaren i armen.

“På Moikepää.“

“På Moikepää! Är det säkert, det?”

“Ja, det är tvärsäkert. Åtminstone voro de der i sista stormen.“

“Hur vet du det?”

“Jag blef stormdrifven åt Moikepää grund till, och på en liten holme måste jag ligga i två nätter och två dagar. Under den tiden såg jag dem, ty jag försökte många gånger nattetid att bege mig ut, och tog då en lof nedåt fyren, för att bättre komma in i farleden. Och som det var månlyst, såg jag tydligt, hur ryssarne arbetade på sine båtar.“

“Tack, hedersgubbe“, ropade löjtnanten och tryckte en liten börs i fiskarens hand.

“Hvad! Pengar, pengar!“ ropade den gamle och såg på löjtnanten. “Tror han att jag sagt det här för att få pengar! Nej, tack ska' han ha! Tag han sina pengar tillbaka. Skam åt den, som gör något sådant för betalning, när det gäller fosterlandet.“

Med dessa ord vände fiskaren om, och innan löjtnanten hann återkomma från sin förvåning, hade den gamle försvunnit.

Men ännu några ögonblick stod löjtnanten kvar på samma ställe och hans hjerta tjusades af den fattige gubbens ord. Tänk om alla varit sådana! Finland hade då icke varit ryskt nu.

Årornas plaskande och böndernes höga rop återkallade honom till sig sjelf. Med ett hopp stod han åter i sin båt, och hans kommando ljöd sålunda:

“Till Moikepää båk!“

5.

Med nästan öfvermenschlig ansträngning hade Jakob Rautio en god stund hållit ryssarne på afstånd, men snart började äfven hans arm att mattas. Småningom trängdes han tillbaka, och för att ha ryggen fri sprang han upp ett par steg på trappan, som förde upp till lampan. Hit upp kunde icke mer än en i sender gå, och då ryssarne icke hade krut, ty allt hade gått förloradt vid olyckshändelsen, var Jakob temligen säker så länge han kunde begagna högra armen. Den venstra var nästan obrukbar det kände han, men ändå ansträngde han den så mycket han kunde.

“Ge rum der!” skrek kapten Strogoi och sprang fram till trappan. “Om du lemnar din plats, så får du pardon!”

“Pardon“, eftersade fyrvaktaren tryggt. “Hvad betyder det ordet? Det känner jag inte.“

Ryssen stampade ursinnigt i golvet och skrek ånyo:

“Ge rum, annars hugger jag dig i stycken. Jag måste släcka fyren!”

“Jag har fått i uppdrag af svenska kronan att vakta fyren, och så länge jag lefver, ska’ den ej släckas“, inföll Jakob Rautio lugnt.

Kapten Strogoi rasade. Han märkte icke att Selmi vaknade ur sin domning, reste sig upp till hälften och betraktade honom med tårade blickar. Men Jakob märkte det, och en vemodssky bredde sig öfver hans grofva anlete.

Kapten Strogoi satte foten på första trappsteget och höjde sabeln öfver sitt hufvud. Jakob höjde äfvenledes sin fruktansvärda lodbösskolf. Hans ansigte var hårdt som det jern som han omfattade med sina fingrar, och det syntes tydligt, att han här var besluten att göra sin pligt ända till det yttersta.

“Du har dödat Nikita Tolstoi“, sade kaptenen och visade på dennes liflösa kropp.

“Han var min dödsfiende“, svarade Jakob dystert.

“Undan nu!“ skrek ryssen, “annars...!”

Jakob, färdig att ge dråpslaget, lyfte i detsamma kolfven, men slaget föll icke der det skulle, utan en annan ryss, som kom från sidan, tumlade med krossadt hufvud tillbaka. Då störtade kapten Strogoi, som vikit tillbaka, ånyo fram, men innan han satte foten på första steget, hejdades han af detta anrop:

“Min far! Min rätte far! O, min Gud, Jakob; döda honom ej!”

Kapten Strogoi sprang tillbaka och bleknade. Framför honom låg Selmi på knä och sträckte sina armar mot honom. Hvad hon var skön i denna ställning, och de tårade mörkbruna ögonen sedan! Med mindre har man tämjtt ett tigerhjerta.

Kaptenen slog händerne för pannan och sprang fram till Selmi, lutade sig ned mot henne, tog på hennes panna, ögon och hår! Och när hon då för andra gången hviskade: “Min far; min rätte far“, då blef han nästan utom sig.

“Det är du, det är du, som förföljde mig för nitton år sedan!” skrek han och vände sig till Jakob. “Mitt minne klarnar nu! Katri, Katri! Mitt barn, mitt barn!”

Då kaptenen återfick sin för död ansedda dotter och omfamnade henne midt bland döde och sårade i det lilla tornrummet, hvaröfver den klara lampan kastade ett egendomligt sken, glömde fyrvaktaren sine fiender. Hans blickar fasthängde vid Selmis förtjusande ansigte, och nästan omedvetet uttalade han det namn han egt kärast:

“Katri!”

Men, på detta namn följde ett anskri från hans läppar. En ryss, som icke förstod sig på att uppfatta det högtidliga i tillfället, smög sig på sidan om trappan och gaf Jakob ett kraftigt bajonettstyng i närheten af hjertat. Fyrvaktaren famlade några ögonblick med händerne i luften, derpå störtade han med ett starkt dån ned till golvet.

Kapten Strogoi sprang fram, och Selmi följde honom. Vid fosterfadrens till utseendet liflösa kropp sjönk hon ned och tårarne strömmade utför hennes kinder. I detta ögonblick fattade ryssen hela ädelheten hos sin

fallne motståndare, och han bannade ödet, som icke förr uppenbarat förhållandet.

“Vakna, vakna“, ropade Selmi och öfverhöljde Jakobs grofva ansigte med kyssar. “Du får ej dö! Vakna!“

Allt var tyst och stumt. Intet ljud kom från den slagne jätten, intet från de få öfverblifne ryske soldaterna. De började nu att begripa sammanhanget.

“Är Nikita riktigt död?“ frågade kaptenen.

En af soldaterna rullade den omtalade flera hvarf omkring utan att han gaf det minsta tecken till lif.

“Ja, jag ser att han är död“, mumlade Alexander Strogoi med dyster stämma. “Hur många äro vi nu?“

“Tio“, svarade en röst. “Endast tio.“

“Lägg ned vapnen“, befallde kaptenen. “Jag hör steg i trappan. Det är finnarne.“

Ryssarne lydde med slafvens punktlighet under en djup tystnad. Stegen närmade sig och inom kort syntes löjtnant Ridderhjerta med dragen värja i dörren. Vid åsynen af de obehäpnade ryssarne studsade han i förstone tillbaka, men trädde straxt beslutsamt inom dörren, åtföljd af tvenne handfaste bönder.

“Herr kapten“, sade han och sträckte fram värjan, “ni är öfvermannad, och jag — —.“

“Jag vet hvad ni ville säga“, afbröt Alexander Strogoi med stolthet. “*Men, det är inte ni*, som besegrat oss, utan vårt oblida öde. Här är min värja, och jag hoppas att jag af er, såsom varande militär, kan påräkna allt det skydd, som är nödvändigt.“

Ridderhjerta bugade sig under tystnad.

“Och ätven för min dotter, min efter nitton år återfunna dotter, påräknar jag ert beskydd.“

“Jag har aldrig nekat och skall aldrig neka en tapper motståndare min aktning och det beskydd jag kan ge“, svarade Ridderhjerta med klangfull stämma. Sedan soldaterna blifvit nedförde skall äfven jag lemna er på en stund. Jag tyckes vara högst olämplig vid denna sorgfest.“

“Ack nej, stanna“, utbrast kapten Strogoi och räckte finnen sin hand, hvilken denne också mottog. “Jag vill för er i korthet berätta den fallnes historia.“

Ridderhjerta bugade sig ånyo. Sedan kaptenen om-
talat allt hvad han visste om Jakob Rautio, sade han
till slut:

“Han föll på sin post, den kække fyrvaktaren på
Moikepää.“

I detsamma hördes ett glädjerop från Selmis läp-
par. Jakob slog upp ögonen, och de föllo på den unga
flickan.

“Selmi“, hviskade han och famlade efter hennes
hand, “ska’ jag helsa till din mor?”

Selmi var oförmögen att svara annat än med tårar,
men de voro värtaliga nog.

“Finne“, sade kapten Strogoi och trädde okonstladt
fram till den döende fyrvaktaren, “kan du förlåta mig?”

Jakob såg på talaren med en blick, som ville han
genomborra denne. Slutligen frampustade han dessa ord:

“Om du vårdar Selmi ömt!”

“Skulle jag inte vårda mig om mitt eget barn“,
utbrast kaptenen och slöt den unga flickan till sitt bröst.
“Mitt lif vill jag offra för henne.“

Då glänste det till i Jakob Rautios ögon. Han var
vacker i dödsminuten. Kanske att det var tanken på
återseendet med Katri, som gjorde hans blick så vacker.

“Lampan, lampan“, pustade han efter en stund,
“brinner den? Är Moikepää fyr släckt?”

“Nej“, svarade Ridderhjerta, “den brinner och skall
alltid brinna.“

Jakob vände en smula på hufvudet och det blix-
trade till för en sekund, då han fick se den finska uni-
formen.

“Jag har gjort min pligt“, stönade han. “Far —
väl — Sel — mi, — Moi — ke — pää. Jag — ska’
— — helsa — —.“

Längre kom han ej. Allt var slut.

Fyrvaktaren på Moikepää fick dö hjel-
tedöden allt under det hans kära fyrsken glimmade rent och klart i
natten. Och när det blinkade mot systemen på Rönnskär,
tycktes det säga: Nu finnes han ej mera. Nu är han
förenad med Katri.

6.

Och åren gingo och det blef fred i Finland, som nu måste lyda under en annan herrskares spira. Kapten Strogoi, som, efter det han vid Savitaipale förlorat Katri, icke gift sig, flyttade både för sin egen och för Selmis skull till Finland, der han köpte en egendom i närheten af det ofvan nämnda stället. Han tog afsked ur krigstjänsten och egnade hela sin tid åt sin unga dotters uppfostran.

Det var en herrlig morgon på högsommaren 1812. Solens första strålar förgyllde som förut de vackra holmarne och de nakna skären utanför Petalaks, då en liten båt stötte ut från landtungan. Som brisen var god och vinden sydlig, dansade farkosten snabbt öfver vågorne, glittrande i morgonglansen. Kosan sattes på Moikepää, hvars hvitgrå murar allt mer och mer uppstego ur hafvet.

I förstäfven satt en ung skön qvinna, och bredvid henne en yngling af ett rent nordiskt utseende, och de blickar han gaf henne, häntydde mer än vanligt på att en varmare känsla bodde i hans bröst. Så också med den unga qvinnan, som icke var någon annan än Selmi. Ynglingen vid hennes sida var hennes brudgum, och endast några dagar före denna båtfärd hade deras förning skett. Den äldre mannen, som skötte rodret, var kapten Alexander Strogoi.

“Nu äro vi snart framme“, hviskade Selmi och lutade sitt täcka hufvud mot makens bröst.

Denne svarade icke, utan tryckte i stället en varm kyss på Selmis läppar.

En half timme derefter stötte båten mot stranden, på samma ställe, der kaptenen fyra år förut lidit skeppsbrott. Med vemod, och icke utan en lätt rysning betraktade han nu detta ställe, som skulle blifvit hans graf, om icke Jakob Rautios och Selmis raskhet räddat honom. Men dessa tider voro nu förgångna. Det närvarande tog alla hans tankar i anspråk.

Det var sig likt på den lilla holmen. Samma stenar, mellan hvilka Selmi sprungit såsom barn; kanske också

samma tistlar och samma små blommor, som nu i den vackra morgonstunden nickade mot dem!

Sedan de resande besett den lilla boningen och tornrummet, der så många både glada och sorgsna hågkomster mötte Selmi, stego de ned för trappan och gingo fram till en liten grönskande kulle, som låg tätt invid båkens fot. På kullen var upprest en skrofflig sten, i hvilken endast detta namn stod inhugget så djupt, att århundraden icke skulle kunna utplåna det:

Jakob Rautio.

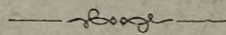
“Der hvilar han“, snyftade Selmi och lutade sig intill sin make. “Stormig var hans lefnad. Gud gifve att han nu funnit ro!”

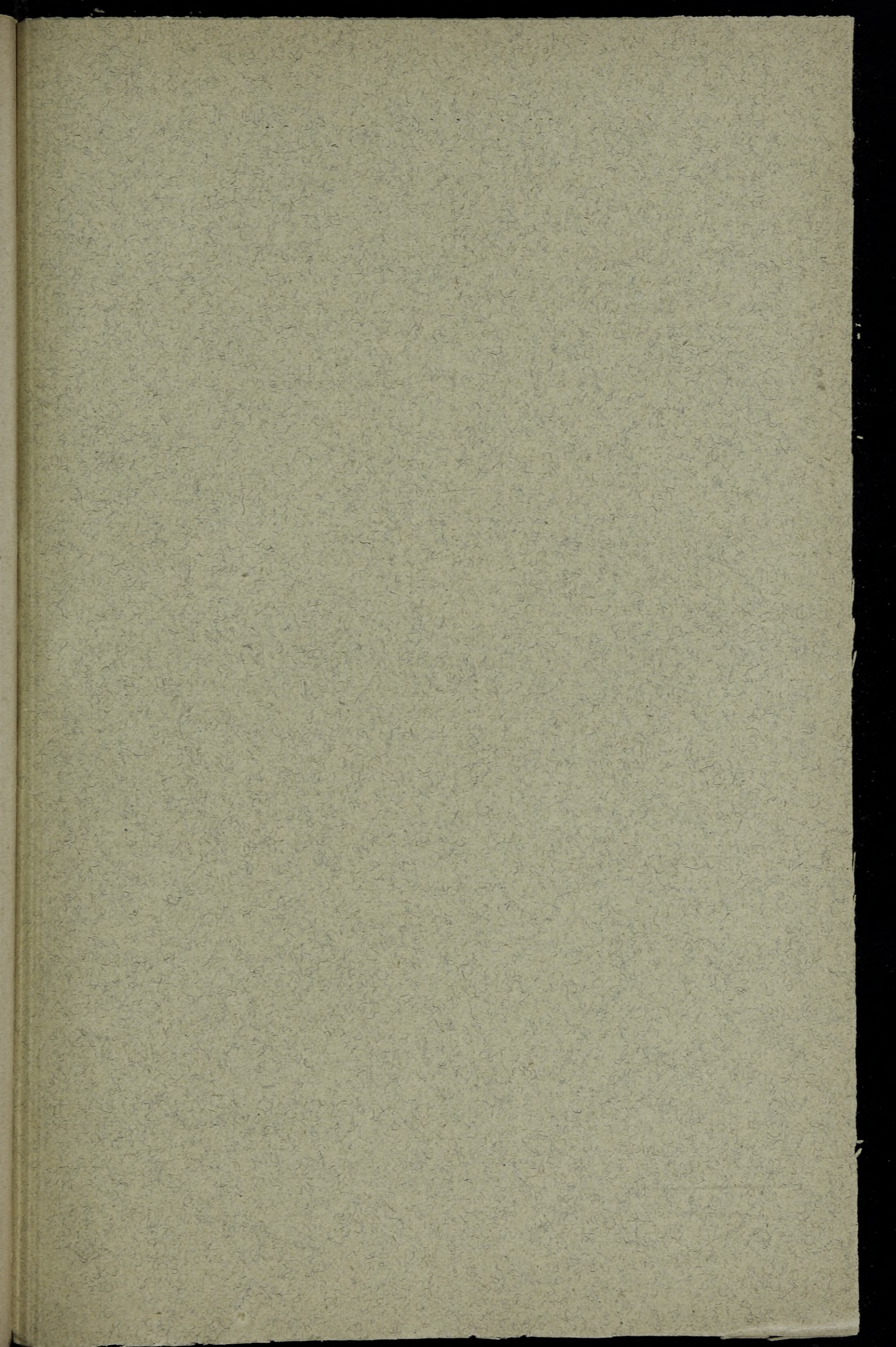
“Han dog, värdig att kallas en son af det land, för hvilket han kämpade“, inföll kaptenen allvarligt. “Han fick dö medan det sken, som jag ville släcka, ännu segrande lyste öfver hans dödsbädd. Frid öfver honom. Jag har honom att tacka för att mitt återstående lif ej blef tomt på glädje.”

“Och äfven jag har honom att tacka för mycket“, hviskade den unge mannen och tryckte den gråtande Selmi till sitt bröst.

Hela dagen blefvo resenärerne qvar på Moikepää, och när de anträdde sin hemresa och hade kommit ett litet stycke från fyren, glindrade det till på spetsen.

Det var den sista helsningen till Selmi från hennes barndomshem.

Historiska romaner

af J. O. Åberg.

- Erik Ollikainen*, pris 1 krona.
Spofvens Pistol, pris 50 öre.
Sammansvärjningen i Krakau, pris 50 öre.
Karl XII:s värja, andra upplagan, pris 80 öre.
Ett Qvinmodåd, andra upplagan, pris 60 öre.
Lots-Jakob, andra upplagan, pris 1 krona.
Skräddarne i Greiffenhagen, 2:dra uppl., pris 35 öre.
Karl XII som fångvaktare, pris 50 öre.
Lasse i gatan, pris 60 öre.
Banér i säcken, pris 1 krona
Måns Lurifax, pris 75 öre.
Snapphanarne, pris 2 kronor.
Den siste karolinen, pris 60 öre.
Mjölnarflickan vid Lützen, pris 50 öre.
Under snapphaneeken, pris 1 krona.
Öfverlöparen, pris 50 öre.
Länsmannen, pris 60 öre.
Svenskarne på Hammershus, pris 1.75.
Kapten Severin, pris 1.25.
I hålvägen, pris 60 öre.
Nattvardsgästerna, pris 75 öre.
Gustaf II Adolfs Sista Julafton m. fl., pris 1 krona.
Tyrannens lön, pris 50 öre.
- Gösta Kroknäsa*, pris 75 öre.
Rebellens dotter, pris 75 öre.
Soldattorpet vid Rajalaks, pris 75 öre.
På Köpingshus, pris 60 öre.
Rifjernet, pris 35 öre.
Storm, Strid och Frid, pris 60 öre.
Hjeltarne från Savolaks, pris 2,25.
Stensö-Lasse, pris 60 öre.
Fiskarflickan, pris 60 öre.
Daniel Juth, pris 40 öre.
Eleonora Lubormirski, pris 2.25.
Räfskinnet, pris 75 öre.
Carl XV:s Skyddsling, andra upplagan, pris 60 öre.
Furstinnans Smycke, andra upplagan, pris 30 öre.
Björneborgaren, pris 50 öre.
En Konungasons Öde, pris 40 öre.
Carl XII i Stralsund, pris 60 öre.
Gustaf IV Adolf och Torparflickan, pris 50 öre.
Kosackflickan, pris 1.50.
Carl XII:s Skyddsling, pris 40 öre.
Berättelser vid Soldattorpet I, pris: 1.50.
Fyrvaktaren på Moikepää, 75 öre.
Arvid Herner.
Snapphanen, pris 35 öre.
Femte Brigaden.
De Frivillige.
Barrikadkämparne.

Af Sylvia.

- Magdalena Rudenschöld*, pris häftad 4.50, inb. 5.50.
Axel Fersen och Marie Antoinette, pris häftad 2.50, inb. 3.50.

Af Lodbrok.

- Fänrik Flinks minnen från trettioåriga kriget*, häftad 3.75, inb. 5 kr.
Fröken Bärfelts hemlighet, pris 6 kronor, inb. 8 kronor.
Birger Jarls söner, pris häftad 6.75, inb. 9 kr.

Icke historiska romaner

af Lodbrok.

- Nybygget vid Vargkullen*, pris häftad 4.50, inb. 5.50.
Millionärens Dotterson, pris häftad 3 kronor.